

Arbetar Esperantisten

Laborista Esperantisto

A.-B. Arbetarnes Tr., Sthlm 1939

Nr 12
Dec.

Redaktion: Svenska Arbetar-Esperanto-Förbundet, Barnhusgatan 8, Stockholm.
Ansvarig utgivare: Gustav Söderkvist.

1939
18:a jaro.

SANKTA LUĆIO

Sur la mar' brilas stel' de arĝento
dolĉe favoras ondoj kaj vento;
:||: dancas la barko kiel folio;
Sankta Luĉio, Sankta Luĉio! :||:

Bone ni fartas en la barketo
pro la dolĉega, kara venteto;
:||: venu do, preta nun estas ĉio;
Sankta Luĉio, Sankta Luĉio! :||:

Kiu nun hejme volas restadi!
Venu en barkon vespermanĝadi!
:||: Venu vojaĝi, benos nin Dio;
Sankta Luĉio, Sankta Luĉio! :||:

Maro, venteto, ambaŭ ridetas,
kaj la maristo zorgojn forĵetas;
:||: gaje kaj ĝoje jèn lia krio!
Sankta Luĉio, Sankta Luĉio! :||:

Dolĉa Napolo, tero amata,
per la rideto Dia benata,
:||: vi, reĝolando de harmonio!
Sankta Luĉio, Sankta Luĉio! :||:

Kial vi haltas? De la vespero
pure, varmete blovas aero.
:||: Do en la barkon saltu pro tio!
Sankta Luĉio, Sankta Luĉio! :||:

Informoj al la anoj.

La nova regularo de SLEA redaktita en Esperanto alvenis el la presejo, kaj estas plej eble baldaŭ sendota al la kluboj. P. K. sendos cirkuleron pri tio al la kluboj.

*

Ĉar P. K. de SAT en Parizo pro malbonaj mondeirkonstancoj estis devigata ĉesi la agadon tie, la SAT-rondo en Stokholmo estis petata transpreni la laboron. Sed poste ni pere de letero de k-do Wels, Roterdamo, estas informitaj, ke la kamaradoj en Roterdamo prenis al si la taskon. Vidu artikolon pri tio en la novembra kaj decembra numeroj de L. E.

*

Malgraŭ la malbonaj poŝttransportebloj la SAT-anoj tamen ricevis »Sennaciulon» kun la protokolo de la SAT-kongreso de Kopenhago.

*

La kluboj kaj la anoj estas petataj, varbi abonantojn de L. E. por la jaro 1940 kaj ankaŭ subtenantajn anojn de SLEA.

Norvega Asocio de Laborista Esperantistoj (NALE) petis pri rajto uzi nian gazeton kiel organo ankaŭ por sia organizo sammaniere kiel jam faras nia dana fratorganizo. P. K. de SLEA respondis jese, kaj tiu nova aranĝo komencas jam en la hodiaŭa numero.

Ni salutas al niaj norvegaj gekamaradoj kaj deziras bonan rezulton de nia komuna laboro por nia afero.

*

Atentu! Depost nun la aparta poŝtgirokonto de nia gazeto ĉesas. Ĉiu pago devas esti farata pere de la poŝtgirokonto N:o 53160, Sveda Laborista Esperanto Asocio. Rigardu la informilon en la lasta paĝo de ĉiu numero de L. E.

Bonan Kristnaskon kaj Feliĉan novjaron!

La sekretario.

Esperanta Turista Asocio's medlemmar kallas härmed till årsmöte onsdagen den 10 januari 1940 kl. 7.30 e. m. å Jakobsgatan 32, 3 tr., Stockholm.

La festo de Luĉio.

Al la bildo de l' titolpaĝo.

La 13-a de decembro portas en la sveda almanako la nomon Luĉio. Tiu tago estas en multaj svedaj provincoj festotago de speciala karaktero.

De kie venas la kutimo festi en la tago de Luĉio? Jes, oni ne scias. Certe tamen estas, ke tiun kutimon oni povas sekvi malantaŭen tra la tempoj, eĉ ĝis idolana epoko de nordlandoj. Kaj scienculoj diras ke la antikvaj nordlandanoj havis feston pro la reveno de la suno, tiu estas »Jul». Kaj antaŭ tiu festo estis la plej longa nokto de la jaro. Frumatene, post tiu plej longa nokto, oni per lumo festis la revenon de pli longaj tagoj per festo de lumo. Simbolo por tiu »lumo» estis juna knabino, Luĉio-novedzino, kiu, portante je la kapo kronon de kandeloj kaj sekvata de servistinoj portante kandelojn en siaj manoj, regalis al la domanoj iom da bongustaĵoj.

Venis la kristana tempo. La katolika eklezio adoptis al si la idolajn festojn, farante de ili festojn de kristana simbolo. La norda idolana Jul fariĝis festo por memorigo pri la naskiĝo de Jesuo Kristo (Kristnasko), kaj la festo de lumigo, Luĉio, ricevis kristanan sanktulinon. Legendo pri tiu sanktulino anstataŭis la antikvan idolon, la lumo kiel simbolo de la revenanta suno. Sed en la profundo de la animo, la homoj portis la amon al la lumo, la revenanta suno, la pli longaj tagoj kaj la varmo...

Unu el la legendoj pri Sankta Luĉio tekstas:

En Sirakuso vivis nobela virgulino Luĉio. Ŝia patrino estis grave malsana, sed en mirakla maniero ŝi estis resanigita. Pro ĝojo Luĉio fordonacis sian tutan doton al malriĉaj kristanoj. Ŝia fianĉo akuzis ŝin al la prefekto Paŝasio kiel kristaninon. La prefekto ordonis, ke oni kaptu Luĉion kaj metu ŝin en domon de publikulinoj. Sed oni ne povis ŝin forkonduki, neniun havis fortojn ŝin fortreni. Oni decidis ŝin bruligi en la loko, kie ŝi staris, kaj staplis

lignon ĉirkaŭ ŝi. Sed kiam oni ekbruligis la lignon per helpo de peĉo kaj oleo, la fajroj kliniĝis ne tuŝante la virgulinon. Furioze kolera la prefekto tiris la glavon kaj traboris ŝian bruston. Luĉio falis kaj mortis, estanta martiro pro sia kredo.

La sveda festo de Luĉio konformas al tiu legendo. Luĉio estas novedzino kaj pro tio ŝi portas blankan vestaĵon. La nekutimaj ornamoj estas la kandelo-krono je la kapo kaj ruĝa rubando ĉirkaŭ la talio. La etaj fajroj de la kandeloj simboligas la fajron, kiu ne faris domaĝon al Luĉio, kaj la ruĝa rubando estas simbolo de ŝia sanga morto...

El tiuj du fontoj — la idolana lumofesto kaj la senkulpa kristana virgulino, mortigita pro sia kredo je kristanismo — ni heredis nian Luĉiofeston. Kaj estas ankoraŭ kutimo, ke frumatene la 13-an de decembro, kiam oni ankoraŭ ne plene vekigis, juna knabino kun kandelkrono je la verto — se eble sekvata de kunulinoj portante kandeloj en la manoj — envenas en nian dormĉambron kaj regalias al ni vaporantan kafon kaj panon, kukon kaj torton. Ĉiu kantas la kanton de Sankta Luĉio.

Ni rajtas kredi kion ajn, ĉu pri nobela virgulino el Sirakuso, mortinta pro kristanismo; aŭ pri la revenanta al la nordaj landoj suno kaj varmo.

La temo de Luĉio estas ŝatata programpunkto en multaj organizoj. La ceremonio estas la sama kiel ĉi supre priskribata. Sed la festo ne bezonas nepre okazi en frumateno.

Rigardante la titolpaĝon de nia hodiaŭa gazeto, kun ties bildo de sveda Luĉio kaj la fama kanto Sankta Luĉio, certe vi pensas pri pli aŭ malpli belaj festoj de Luĉio. Kaj por via interna okulo certe aperas multaj el la belulinoj, kiuj je tiaj festoj portis la simbolon de lumo kaj pureco, la kandelkronon kaj la blankan vestaĵon.

Anmälan.

Härmed anmäles *Arbetar Esperantisten* för år 1940. Vårt organ börjar nämligen med nästa nummer sin 19:de årgång.

Tidningen kommer även i fortsättningen att redigeras efter de principer och riktlinjer, som den förut följt. Givetvis blir innehållet, såväl till kvantitet som till kvalitet, beroende av det material, som av de medarbetande medlemmarna ställes till redaktionens förfogande. Enär våra ekonomiska resurser ej tillåta oss att av skolade författare inköpa material, blir det medlemmarna själva, som genom sitt aktiva deltagande inom den svenska arbetar-esperantorörelsen och genom sitt medarbete i tidningen föra fram densamma.

Tidningen för år 1940 sändes till prenumeranterna endast i den mån prenumeration verkställes. De medlemmar av förbundet, som äro anslutna genom klubb, skola anmäla prenumeration hos klubbens prenumerantsamlare, som sedermera för medlemmen rekviderar tidningen och insänder avgiften. Andra medlemmar och övriga abonnenter ha att själva genom postgiro verkställa prenumeration & tidningen. Glöm härvid icke att å inbetalningskortets kupong angiva ändamålet med inbetalningen.

Endast de, som senast den 5 januari verkställt prenumeration, kunna beräkna erhålla tidningen då densamma den 12—15 januari expedieras. De, som verkställa prenumerationen senare, få vänta omkring en vecka innan efterrekvisitionerna beräknas uppgå till så stort antal att en ny sändning av utgivarekorsband kan sändas. För underlättande av expeditionens arbete anhålles att prenumeration i största möjliga utsträckning må göras före den 5 januari.

Till kommissionärer, vilka ej anmält ändring av antal exemplar, och vilka ej häfta i skuld genom bristande redovisning, utsändes samma antal exemplar som förut.

Prenumerationspriset förblir oförändrat. Således för helår kr. 2:50

(danska prenumeranter betala danska kr. 3:—). Medlemmar av SLEA, vilka betala sin årsavgift till förbundet, erhålla tidningen för kr. 2:— per helt år (medlemsabonnemang). För erhållande av denna förmån fordras dels att årsavgiften erlagts, dels ock att prenumerationen göres för hela år 1940. SLEA-klubbarna ha erhållit cirkulär huru de härutinnan skola förfara. De enskilda medlemmarna (de som äro direkt anslutna till förbundet) böra uppmärksamma att årsavgifter för dem numera är 3 kronor, vartill kommer inträdesavgift med 1 krona, för den som icke är medlem år 1939.

Prenumerant, som erlagt prenumerationens avgift för helt år, äger rätt att erhålla ett s. k. propaganda-abonnemang för kr. 1:25 per helt år. Med propagandaabonnemang avses prenumeration för till exempel kafé, restaurang eller annan offentlig lokal, där tidningen kan nå personer utanför vår rörelse och därmed sprida kännedom om Esperanto och vår esperantorörelse.

Vi anhålla att medlemmarna och klubbarna må göra en kraftanstängning för att antalet prenumeranter avsevärt måtte ökas. Vår upplaga är alltför låg och vi vädja till varje vår medlem att medhjälpa för att höja densamma.

Men även om antalet prenumeranter ökas, behöves det ändock regelbunden försäljning av lösnummer. På varje plats måste det därför finnas kommissionärer. Lösnummerpriset är oförändrat, eller 25 öre per ex.; kommissionärerna redovisa med 20 öre per ex. och ha returrätt för osålda exemplar. Redovisning skall ske minst en gång i kvartalet. Redovisning och prenumeration sker genom att vederbörligt belopp inbetalas på postgirokonto nr 53160, Svenska Arbetar Esperantoförbundet, Stockholm.

Anteckning bör göras å inbetalningskortets kupong om vad det inbetalade beloppet avser. Billigaste sättet att göra beställning är att inbetala förskottsbelopp på postgirokotot. Men anteckningarna på kupongen böra göras klara och tydliga, så att missförstånd icke uppstår.

Gör beställningen till den 5 ja-

Bekvämt lär Ni Er esperanto

genom den nya
hermodskursen
i detta ämne.

Begär prospekt!
Hermods, Malmö

nuari om Ni önskar tidningen expedierad då nr 1 sändes, vilket beräknas ske mellan den 12 och 15 januari. Men beställningar mottagas även tacksamst efter ovan angivna datum.

R e d. o c h e x p.

Amare ironiaj komentoj

pri la milit-sistemo donas la signaturo »Bes» en Social-Demokraten. Li skribas: De Grenlando sciigas, ke la eskimoj tre indignigas pro la milito.

La blankrasuloj frenezigis, ili diras. Li sian fraton alpafas. Kial mortigas la blankrasuloj unu la alian? Kaj kial estas infermaĝinoj senditaj aeren por faligi fajroŝprucantaj kaj mortigajn objektojn sur la igluojn? Stranga malsano certe infektis la cerbojn de la blankrasuloj. Sed, kion faras iliaj saĝaj medicinistoj? Ĉu ili senokupaj sidas en siaj igluoj preterlasante ion fari por kuraci la teruran malsanon?

Jes, tiel ĉabilas la eskimoj. Oni devas senkulpigi ilin pro ilia naiveco. La malevoluinta prudento de tiuj primitivuloj ne permesas al ili kompreni la bonegan en tiu civilizita »kornik-kanto», kies nomo estas milito. Parte oni povas klarigi ilian sintenadon per ilia denaske pacema animstato, kiu por la tuta estonteco malebligas ilian aperigon kiel soldatoj. En la prieskimoa verkego de la dana verkisto Peter Freuchen estas rakontate pri la maniero, per kiu tiu gento venĝas maljustaĵojn kaj insultojn. La eskimo ne mortbatas tiun fraton, kiu insultis lin. Anstataŭe li sendas al sia antagonisto pecon de sia plej bona putra fokviando, kaj, se la malamiko tiam venĝas per donaco de ŝarĝo da bonegaj vulpeltoj al la alia, tiu fulme furiozigas kaj daŭrigas la malamikaĵojn sendante al la malamiko sian plej belan edziniĝeblan filinon. Per tiaj reciprokaj militaj procedoj ĉesigas iom post iom la malamikeco inter la du familioj, kaj ĉio finiĝas per grandiozega edziĝfestoj en la patra igluo, kie la tria medicinisto inaŭguras definitivan pacon inter la batalantoj kaj kiel honorarion li ricevas kuveton da bone konservitaj marbirdoj.

Estas ja evidente, ke por popolo, ĉe kiu regas tiaj barbaraj kutimoj rilate la solvon de disputo, aperigas preskaŭ nevenkeblaj malfacilaĵoj, kiam koncernas kompreni la patentitajn metodojn, kiujn uzas la civilizita homaro por solvi disputojn kaj interrilatojn. Pro tio, ne kondamnu la eskimojn tre servere, kiam ili pro sia naiveco prezentas stupidaĵn komentojn pri la milito!

"La abituriento."

De *Sven Villas*.

Ni nomis lin »la abituriento». Kial?! Jes, neniu el ni ja *kredis* ke li estas abituriento — same certa ni estis ke li ne estas minlaboristo. Sed kiam li iun tagon, dum ni per la lifto malsupreniris la minejon, kunestis kiam kamarado priparolis, ke li ricevis leteron kun franca teksto, el kiu li nur pene povis legi, ke lia filo, kiu estas maristo, estas akceptata en malsanulejo en Marseille kaj ke tiu estas grave malsana, diris la novulo, kiel li tiam kutime estis nomata, »Kunprenu la leteron morgaŭ, eble mi povas vin helpi». Li kaj legis kaj respondis la leteron, kio havigis al li la nomon, aŭ pli ĝuste, titolon »abituriento». Abituriento estas personigita klerkaj saĝeco, kaj saĝecon havas ja tiu, kiu scipovas fremdajn lingvojn, proksimume tia estis ja la logiko de la rezono ĉe ni minlaboristoj, kies klerco ne ampleksis multe pli ol kiu apartenas al nia enmineja laboro.

Mia unua renkontiĝo kun li formiĝis en aventuro malgranda. Laŭkute ni prenis lokon en karboĉaro por lasi al ŝnurfervejo nin transporti internen en la minon. Tiu ŝnurfervojo kondukis ĉirkaŭ 1,500 m. en la minon al punkto, kiun ni povas nomi dua ŝakto, aŭ eble stacio, kie la ĉarotrenistoj lasis la plenajn, kaj prenis la malplenajn ĉarojn. En galeria vojeto kondukis paralelrelvojo, super kiuj kuris daŭre ŝtala dratsnuro, kiun oni metis en specialkonstruitan forkon en la ĉaro fiksitan, tiel estis tirataj al la ŝakto por malplenigo la ŝarĝitaj kaj internen en la minejon la malplenajn ĉarojn. Evidente ni uzis tiun eblon por nia translokiĝo al kaj el la laborejo.

La abituriento, kiu laboris kiel diverslaboristo en variaj lokoj de la mino estis translokigita al nia laborejo kaj estis lia unua tago tie kiam ni, li kaj mi, prenis lokon en ĉaro por komenci vojaĝon internen en la mino. Kiam ni vojaĝis ĉirkaŭ la duonan distancon nia ĉaro subite pro nekonnata kialo elreliĝis. Tie ni sidis kiel du ratoj en negranda kaptilo. La ŝtalsnurego trenis pluen sed nia ĉaro restis senmova. Se la situacio momente ne estu konsiderata danĝera,

tamen ĝi estis sufiĉe malagranda. La libera spaco inter la supra rando de la ĉaro kaj galeria tegmento estis proksimume 15 cm. precize kiom estis necesa por la forko, sed tro malgranda por ke ni povu elrampi la ĉaron. En la vojo iris ankaŭ signaldrato per kies helpo oni povis haltigi la maŝinon, kie ajn oni troviĝis survoje, sed kiam nia ĉaro elreliĝis ĝi iris for de tiu signaldrato rezulte ke ĝi troviĝis ne atingebla. Ni aŭdis kiel ĉaroj venas post ni. Baldaŭ ili atingos nin. Sen ke ni povas tion malhelpi ili amasiĝos, interpuŝiĝos,

...mi akompanis kamaradon en la galerion por informiĝi pri la okazintaĵo...

elriĝos kaj kiu scias, antaŭ ol helpo venos ni povos esti ĝismortpremataj en tiu haoso, kiu neeviteble estiĝos. Kun pala vizaĝo kaj timo en la okuloj la abituriento demandis, kiel ni agu. Mi, kiu jam havis kelkjaran sperton pri minlaboro klopodis ŝajnigi »specialisto» en tiaj situacioj kaj kun fakula tono mi deklaris, ke ĉio facile ordiĝos, — tamen mi ne povis diri kiel. La situacio tamen ordiĝis — sed nur post multaj vanaj provoj de nia flanko. Per la forko ni klopodis atingi la signaldraton sed bagatelaj centimetroj mankis. Kaj nur kiam mi ekhavis la ideon etendi la unu kruron super la rando de la ĉaro, kiel mi sukcesis per mia ladobroderita lignoŝuo fari kontakton je la signaldrato, mi povis haltigi la ŝnurfervojon. Nun ni nur devis atendi. Baldaŭ venis helpo. Nian ĉaron oni re-

metis sur la relojn kaj ĝi trotaĉis pluen kun la abituriento kaj mi.

* * *

Kiel mi jam diris, ministro li ne estis. Kio devigis lin resti en metio por kiu li ne havis minimumon da talento estis kaj restis por ni nesolvebla problemo. Por vivi kaj labori en mino necesas, ke oni jam juna venas en tiu laboro. Kun aliaj vortoj. Oni devas kreski kaj maturiĝi laŭ la kondiĉoj de tiu peza laboro. Transformi jam maturiĝintan korpon oni nur malfacile povas. Sed tamen li eltenis. Se li estus veninta, — kiel multaj aliaj — kiuj laboris unu tagon, malbenis kaj nomigis la minon je maksimumo de inferaĵoj, finis kaj malaperis, tiam oni povus lin kompreni kiel homon, kiu volas provi la multajn diversajn variaĵojn de la vivo. Sed tia li ne estis. Lin regis ia speciala obstino, kiu verŝajne ne permesis al li rezigni. En liaj okuloj aperis larmoj kiam fojon laboristo lin riproĉis pro trolonga prokrasto je livero de karboĉaro. — Tiam mi opiniis lin malhardita kaj malŝaga. Sed kiam li trenis ĉarojn en por li nekonnata galerivojo kaj tie ekhavis sian tutan dorson senigita ĵe haŭto, de la kolo ĝis la dorsfino, tiam mi lin komprenis. Estis ne tiam individuo, kiu pro doloriga vundo ploris, sed ekstreme obstina naturo, kiu spite de ĉio tamen estis submetonta sin nevenkeblaj malfaciloj. Sed pligrandaj fortoj estis bezonataj por ke li rezignu — kaj tiam por ĉiam.

* * *

Estis kristnaskvespero, jam tagmeze mi sidis en la galerio kaj kun kamarado priparolis kiel agrable estos ferii dum la kristnaskotagoj kiam aperis ĉartrenisto, kiu pro eksciteco nur povis balbute nin sciigi, ke certe io okazis al iu kamarado J. kiu laboris en galerio je distanco de 250 m. de ni. La trenisto diris, ke li venis tien kun ĉaro, sed kiam neniu lampo lumis en la galerio li vokis J. per lia nomo, sed neniu respondon ricevis. Ni rigardis la aferon pli neserioze opiniante ke J. nur foriris momenton pro ia prizorgo. Mi tamen akompanis la kamaradon en la galerion por informiĝi, ĉu io estas okazinta al J. Ni vokis ankoraŭ du kamaradojn dumvoje kaj estis kvarope kiam ni alvenis la laborejon de J. Neniu lampo lumis kaj je

niaj vokoĵ venis neniŭ respondo. Unu kamarado prenis sian lampon intence eniri la galerion, sed irinte nur kelkajn paŝojn lia lampo subite estingiĝis. Tiam ni komprenis kiel okazis. La aero estis tiom malriĉa je oksigeno, ke la lampo ne povis bruli. Ni ankaŭ komprenis, ke J. verŝajne ne rimarkis la kreskantan danĝeron, en kiu li troviĝis, sed fariĝis senkonscia kaj lia lampo estingiĝis. Kiel ni nun agu? Evidente J. troviĝis en situacio bezonante rapidan helpon. Sed iri en la galerion sen iaj ajn akcesoraĵoj estus same kiel memmortigo. La abituriento alvenis kaj estis informata pri la situacio. Unu kamarado forkuris por havigi bezonendajn ilojn. Dum la tempo ni povis nenion fari, nur atendi. Oni devas havi bonan kontrolon je siaj nervoj kiam oni en momento de danĝero volas efektive interveni. Oni devas ankaŭ havi bonajn nervojn por sidi neaktiva kiam oni scias, ke kamarado troviĝas en danĝero tre grava nur kelkajn metrojn de oni. Mi ne scias kio okazis al la abituriento kiam li subite je la eldiro, »mi iras«, komencis rampi en la galerion. Eble liaj nervoj ne eltenis la streĉadon, eble li subtaksis la riskon. Ni vidis kaj aŭdis lin rampi pluen. Ni vokis al li reveni. Sed li ne respondis kaj post momento ĉio ree estis silenta — morte silenta. Daŭris kelkajn minutojn — longajn kiel horoj — kaj venis helpo kun necesaj aĵoj. Oni eniris la galerion kaj trovis ambaŭ. La abituriento estas atinginta J. Oni trovis lin kun firma preno je la piedo de J. Verŝajne li intencis treni tiun post si el la galerio. Sed la peno en la preskaŭ senoksigena aero fariĝis tro granda. J. jam estis mortinta, sed la abituriento montris etajn vivsignojn. Li sangis forte el nazo kaj buŝo kaj mortis tuj poste, sen ricevi la konscion.

Oni eble povus diri ke li estis farinta tiun sian lastan agon en nekomprene pri kio li faris. Sed mi ne kredas. Kvankam li neniam povis tute solvi la problemojn en la laboro de la mino, tamen malsaĝa li ne estis. Oni povas esti obstina ĝis ekstremo, kiel helpas tio, kiam oni venas en situacion, kie ne eltenas la nervoj la streĉadon, kiun kaŭzas la cirkonstancoj.

Kiam mi, kun la senviva korpo de »la abituriento« en ĉaro, vojaĝis la vojon al la ŝakto mi pensis pri nia unua komuna envojaĝo kaj... ploris — mi estis ja nur knabo tiam.

Por nia honoralbumo.

Edvin Aldrin.

Edvin Aldrin, samjar- eĉ sammonataĝulo al nia Karegulineto atingis sian 40-an jaron. Naskiĝinte en Stjernfors la 11-an de novembro 1899 li tie eluzis la infanŝuojn. Post provoj en diversaj profesioj li 20-jara vizitis la teknikan lernejon de Västerås por poste, loĝante en Skoghäll, sin dediĉi al la lignaĵkonstrua fako.

Kutime oni diras pri 40-jarulo: ĉu li vere estas tiom aĝa? Sed pri Aldrin oni vole nevole diras: li nepre estas pli aĝa. Ne pro la trajtoj — ĉar li ankoraŭ estas vera Adoniso — sed pro la laboro de li farita. Li laboregis en multe da organizoj, neniam sin ŝparis, kaj ĉiam oni lin renkontas entuziasmigante staranta en la unua vico.

Ne malplej profitis liajn energion, inteligenton kaj oratorecon en la esperanta laboro. Li traplugis la tutan regionon propagandante nian aferon. Sperta esperantisto, eminenta tradukanto kaj preleganto li estas. Tutnature ni lin utiligis en la kursgvidado. Li partoprenis SAT- kaj SLEA-kongresojn kaj sekve havas geamikojn tutmondskale.

Kamarado Aldrin vi estis la unua, kiu levis la verdruĝan standardon en nia provinco, kaj via daŭra fidelo al nia afero garantias ĝian antaŭeniron. Akceptu niajn dankon kaj gratulon elkore venintajn!

13191.

Sinceran dankon

al vi ĉiuj, kiuj per floroj, donacoj kaj telegramoj honoris min je la datreveno de mia naskiĝtago.

Elsa Lindberg.

La Justeco kaj la Paco

kaj la rimedoj por ilia defendo.

(Resumo de parolado de la finna docento *F. Iversen.*)

Ideon oni povas perforte disvastigi kaj ankaŭ defendi. Sed, se ĝia ekzisto estu perforte fondata, ĝi ĉiam estos malsekura. Nur kiam ĝi estas fondata sur konvinkiĝo, ĝia ekzisto estas sekurigita. Napoleon diris: »En ĉi tiu mondo troviĝas du potencoj, la spirito kaj la glavo; en la daŭro de la tempo ĉiam venkas la spirito.« La leĝregula soci-ordo en jurŝtato estas produkto de spirita evoluo, kiu plej profunde bazigas sin ne sur la perforto sed sur la spirito, t. e. sur la sento pri justeco de la plej multaj civitanoj.

Sed troviĝas ideoj, kiuj absolute ne povas esti perforte defendataj, ĉar ili mem batalas kontraŭ la perforto, kia ĝi estas nuntempe komprenata, t. e. la senhezita uzado de la teknika kaj »morala« aparato de la milito. Tia ideo estas ekz. la kristanismo; la nura penso ĝin perforte defendi plenigas nin per abomeno. Rilate aliaj ideoj la afero estas same klara, sed malpli tuj evidenta. Tiel ekz. militila defendo de la demokrata ideo estas evidenta interna kontraŭdiro, ĉar la demokratio finfine estas unueca kun la respekto al la homa digno, dum la milito estas konsekvence konstruita amasprofanigo de la samo. Sed la milionoj, kiuj nuntempe voke postulas — armilan — defendadon de la demokratio, ne ankoraŭ komprenas tion. Fakte per tio oni celas — konscie aŭ malkonscie — la defendon de la ŝtatoj, kiuj ankoraŭ havas demokratian administradon, sekve oni ne celas la defendon de la demokratio kiel ideo.

Tial estas evidenta — precipe por ni pacifistoj —, ke la ideoj de justeco kaj paco, kiuj estas fundamentaj por niaj vivkonceptoj kaj anima sintenado, apartenas al tiuj ideoj, kiuj ne estas perforte defendeblaj, krom tio, ke tiu perforto detruas — aŭ pli korekte — perfidas tion, kion ĝi estas celita defendi. Nur pripensu kion signifas defendi pacon per milito. Estus kiel defendi la veron per mensogo. Kaj pri la justeco la kontraŭdiro ne estas malpli akra, la milito estas la plej granda kontraŭjura stato,

kion oni povas imagi; tion esprimas jam la antikva roma proverbo: »inter la armiloj silentas la leĝoj».

Sed, mi aŭdas iun diri, dum la nuna malafabla tempo, kiam la mondkonscienco estas mutigita kaj la perforto triumfas super la justeco kaj la vorto paco estas konsiderata aparteni nur al la lipoj de frenezuloj, dum ĉi tiuj lastaj tempoj oni ne havas rajton elekti rimedojn eĉ kiam koncernas defendi la ŝajnan justecon kaj la karikaturan bildon de paco — la armita paco —, kiujn oni ankoraŭ eble povas defendi. Jen estas ekstrema kriza situacio, kiu ne konsideras kaj ne povas konsideri la rimedojn.

Al tio ni komence respondas, ke — kiom multe aŭ malmulte la ekzistanta karikaturo bildo havas komunan kun la justeco kaj la paco, kiujn ni celas — la maniero tiel defendi ilin, t. e. per la metodoj de la nelimigita perforto, estas kontraŭ ilia ento. Plie ni ne forgesu, ke ankaŭ post la plej malhoma milito sekvas »pacigon» kaj ke ĉe tia paciĝo triumfos nur la plej sanga maljusteco kaj venĝo. Se oni ekuzas la perforton por defendi eron da justeco, estas antaŭ ĉio la metodo mem la plej kontraŭleĝa kaj la rezulto, la »paciĝo», estos maljustaĵo, multoble pli granda ol tio, kion oni opiniis evitigi. Kaj fine — kaj tio estas por la porpacaj batalantoj la plej terura — per tio oni ekprenus la vojon de la perforto, la militon, kaj oni forlasas la idealon de justeco kaj paco. Oni ne estus batalinta kaj perdinta — tio ja estas ankoraŭ honorige — sed oni estus perfidinta ilin.

Sed, ree mi aŭdas la timkorulon diri, tiam ni ne havas defendon sed devas mutaj kaj senreziste observi kiel la perforto kaj la maljusteco gajnas novan venkon kaj plie ankaŭ devigas nin sub ilian jugon. Kiel evoluigis en Rusujo kaj en Germanujo kaj en la landoj, kiujn ili iom post iom devigis sub iliajn influon? La pacifistoj kaj la idealistoj konsumiĝas en koncentroj kaj ne havas eblecon labori tie aŭ ili lasis sin devige nei sian konvinkigon kaj almenaŭ ŝajne subteni la sistemon.

Je tio ni devas humile respondi, ke ni sentas la plej altan admiron kaj atestimon por tiuj, kiuj ĝis martireco povas esti fidelaj al sia konvinkigo kaj ke ili laŭ nia opinio tiel — per siaj suferoj kaj persisto — portas sian aferon antaŭen, se ne en ekstera videbla formo, tamen — kaj ne malplej — per aldonado de nova, interna

Kial?

*Ho, diru, kial homo
en la milit' buĉiĝas,
se por viv', kreo, bono
li kun priben' naskiĝas*

*Por kio taŭge servas
cerb'lia en la kapo,
se brute li diskrevas
pro la obusa frapo?*

*Patrinoj, kial filojn
vi vartis kaj karesis,
se preni la buĉilojn
al ili vi permesis?*

*Knabinoj ĉarmaj, kial
amatoj karajn viajn
vi sendas por mortigi
amatojn de aliaj?*

*Vampiroj, monstroj, ŝarkoj!
Ĝis kiam, pro avido,
nur sang', detru', masakroj
sur la terglob' sen brido?*

PARIO.

forto, la forto, kiu disradias de la libervole donata ofero, kiu, tion ni devas konfesi, en miloj kaj miloj da kazoj estas donataj sur la batalkampoj. Sed ankaŭ se ni de neniu volas postuli tiun oferon, kaj en tio ni niaflanke malsimile al la advokatoj de la perforto volas akcenti la libervolecon de la ofera ago kiel unu el la plej altaj moralaj valoroj, ni tamen starigas ĝin kiel la finfinan kaj plej altan simbolon por la defendo de la justeco kaj paco.

Sed inter ĉi tiu paŝo, kiun ni povas nomi fali sur la glora kampo, kaj forlasi la batalon, kiu ni povas nomi perfidi la idealon, troviĝas defendmetodoj diversspecaj, parte individuaj kaj kolektivaj, parte konstantaj, ĉiam kun longa perspektivo efikantaj metodoj, kaj fine parte okazaj metodoj de strategia naturo, postulataj de certa situacio.

Al la metodoj kun longa perspektivo apartenas antaŭ ĉio edukado kaj klerigado kun kristana-etika, humanisma kaj universala modelo. Tia klerigado kondukas en la daŭro de la tempo al animstato, por kiu la justeco kaj la paco estas memsekvaj. Tia ĝenerala vivkoncepto, kiu estas dediĉita al kaj subtenata de la plejmulto de la homaro kaj kiu estas nediskuteble aprobata de la respondecaj gvidantoj de la popoloj estas la sola sekura garantio por la justeco kaj la paco.

Kaj eĉ se la mondo nun inter t. n. gvidantoj havas personojn kun moralo de malalta kvalito kaj mankas eminentajn personojn, kiuj povus ĝui ankaŭ la atestimon de la kontraŭuloj, estas tamen fakto, ke la ĉi tie priparolata kleriga idealo havas senombrajn sincerajn anojn kaj simpatiantojn en ĉiuj landoj, sennombraj, kiuj nur atendas la baldaŭan ŝanĝon de la »sistemo», por ke ili povu sekvisian plej koran deziron. Tio estas tre grava ebleco de la pacifistoj, ke iliaj ideoj estas en la sama linio kun la plej alta homa evoluo kaj povas pro tio neniam esti definitive subpremataj. Tion ni povas esprimi tiel, ke la justeco kaj la paco defendas sin mem, de ni ili nur postulas, ke ni ne perfidu ilin. Tial estiĝas la triumfo de la perforto, kiom ajn superega ĝi ŝajnas esti, nur mallongdaŭra — eternecmezure — kaj ĝia sukceso estas pli ŝajna ol reala. Kiom profunde dolorigas nin, ke ni devas observi la ofendadon de la justeco kaj ankaŭ ke la bruteco iras tie, kie jam ekelkreskis humaneco kaj harmonio, ni tamen scias, ke la malbono kaj la hommalamikeco fine malvenkos, kaj tio estos ĝia fino des pli frue ju pli fidelaj kaj kuraĝaj ni staras en nia batalo.

Mi ne povas ekargumenti la t. n. strategiajn batalmetodojn; ili estas, kiel dirite, postulataj de la cirkonstancoj. Tamen ne estu tie ĉi forgesata la vorto »la pasiva kontraŭstaro».

Nepra fidelo — cele kaj rimede — al la justeco kaj la paco, en intensa kaj konsekvensa edukad- kaj kleriglaboro en la servo de tiuj ideoj, viva atento je ĉiu aperanta ebleco kaj sufiĉa toleremo, jen estas eble kelkaj el la plej esencaj defendrimedoj por tiuj idealoj ankaŭ en niaj severaj tempoj. Ni eble estos repuŝitaj, premitaj kontraŭ la muron aŭ faligitaj, sed kie ajn ni staras, ni staru kiel kontraŭuloj de la perforto kaj ne kiel ĝiaj kunlaborantoj.

El la gazeto Freden, la Paco.

Ny Johan-Olovbok.

Folket i Bild har även i år utgivit en Johan-Olovbok — »Mödrar, fästgör och hustrur». Den innehåller ett tiotal folklivsskildringar, i vilka författaren skildrar olika kvinnotyper i den ordning som vi män lärt känna och värdera dem. »Mödrar, fästgör och hustrur» rekvideras direkt från Folket i Bild och kostar endast kr. 2: 25.

Ago.

Ljuset i mörkret.

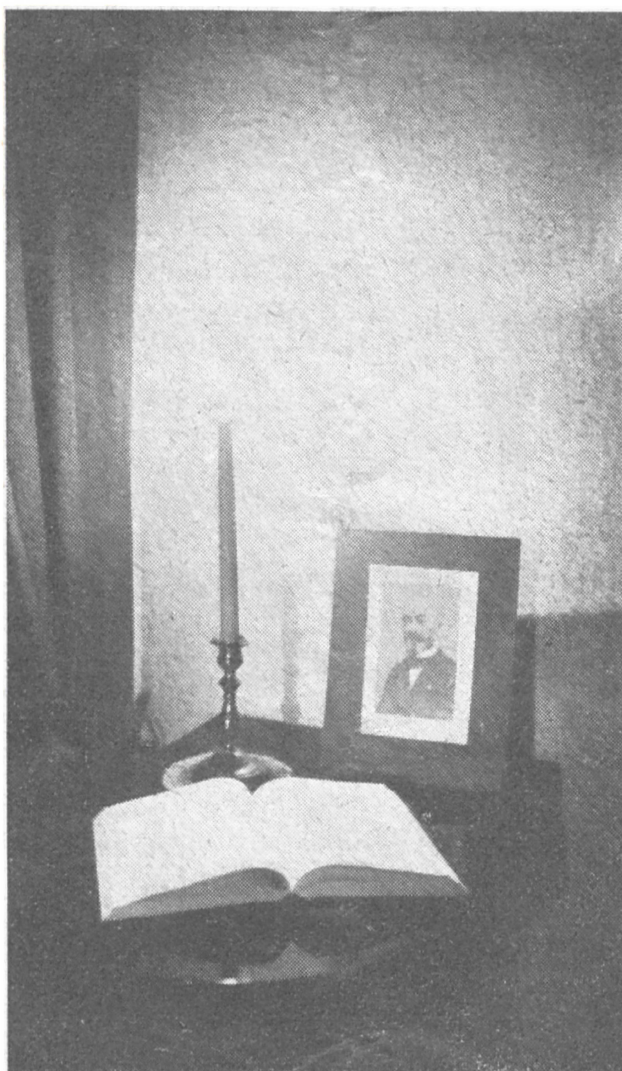
Julen är ljusens tid. I alla hem, hur enkla de än äro, söker man skaffa ett litet ljus.

Ljuset i mörkret är för oss esperantister vårt språk, esperanto. Det är böckerna som fångar vårt intresse, böckerna äro för oss esperantister »ljuset». Ha vi en bra bok på esperanto så nog finner vi den som en ljusstråle i mörkret. Zamenhof är det förnämsta ljuset i vårt mörker. Hans verk och översättningar, göra det för oss lättare att leva igenom denna mörka världstid.

Ljuset i vårt mörker är även den verkligt sanna sammanhållningen i dessa tider. Vi som leva här i den ljusa norden, förstå kanske ej att fullt värdesätta vårt ljus, vår frihet, vi ha ej den direkta känning av mörkret ute i världen, som de, vilka äro bosatta i andra länder. Men vi äro ännu inte helt isolerade från yttervärlden. Våra vänner och kamrater i andra länder, följa säkerligen med samma spänning som vi, utgången av de mörksens gärningar som präglade vår tid. De tänka på oss, som har ljuset ännu — men tänka vi lika ihärdigt på dem? Troligen inte. Vi måste förstå att det finnes tusen och åter tusen esperantister, som med glädje skulle önska sig en ljusglimt i allt sitt mörker. Vad är då att göra för att lysa upp deras tillvaro, och på vilket sätt bör detta ske? Jo, genom att visa dem den verkliga solidariteten — visa dem att vi, som ha ljuset kvar, håller samman. Hjälpa dem att förstå att vi ännu äga ljusets gåva, friheten — omkring oss, genom att t. ex. sända dem en liten bok, gärna ett litet enkelt häfte, *men på esperanto*, för att därmed ge dem ett litet bevis på, att vi ha dem i tankarna.

De internationella tidningarna, komma nu ej mera så regelbundet. Många av dessa tidskrifter, ha kanske varit en stor ljuspunkt i våra vänners liv. Denna ljuspunkt bör inte helt släckas ut. Vi böra försöka att låta våra vänner få en smula ljus utav allt vårt.

En liten episod. Ett brev anländer — utan frimärken. Innehållet visar oss mörkret. Det var på vinst och förlust som brevet avsänts. Den skri-

vande ber inte blott om materiellt stöd, utan även om moraliskt. På grund av omständigheterna (sju månader i koncentrationsläger) ingen möjlighet att sända en hälsning ens till de sina i Spanien på grund av brist på frimärken. Här skulle en liten svarskupong kunna hjälpa och det moraliska stödet — tanken, ljusglimten — skulle åter kunna ge livsmod åt den nu i förtvivlan levande kamraten.

En annan, av oss svenskar känd esperantist, som vistats mitt ibland oss, som känt värmen och sett den ljusa norden, som har konstaterat demokratins betydelse och vår frihet, har sänt en hälsning, även han från ett koncentrationsläger. Säkerligen skulle blott en hälsning kunna giva honom en ljusglimt, men ännu mer en bok till att förströ sig med. Vi ha hans adress, liksom även till den andre här ovan omnämnde, skrev till oss. (Vi böra nämligen ej här delgiva namn.)

Vi, som ha ljusets glädje, vi, som ännu ej känt vad detta lidande vill säga, som nu existerar runt om i världen, vi, som ännu ha möjlighet

att leva fritt i ett demokratiskt land, vi skulle kunna göra mycket blott genom att visa vår solidaritet som esperantister, genom att sammanhålla det som byggts upp. Ljuset, ledstjärnan i mörkret för de som misströsta, är vår solidaritet, den internationella sammanhållningen. En liten vänlighet, ett litet bevis i form av en bok eller hälsning, skulle kunna lysa upp tillvaron för dem som leva och sträva i mörkret mot ljuset.

*

Vår bokförmedling står alla till tjänst! Vi ha allt man vill ha och önskar köpa. Böcker av alla slag. Skildringar, noveller, romaner, upplevelser, läroböcker, berättelser, ja, allt som behövs för att släppa in lite ljus i en mörk tillvaro. En ljusglimt i allt mörker som härskar över jorden. Många av er, svenska esperantister, ha säkerligen korrespondenter någonstans, som ej ha samma möjlighet som vi. Sänd denne korrespondent en bok, en hälsning, och visa att vi i ljusa norden, vill hålla samman med alla dem som äro tvingade till överksamhet på grund av nu rådande förhållanden. Gör Din plikt! Visa Din solidaritet! Från mörkret sträva vi mot ljuset...

Karegulineto.

SAT, vi kara asoci'.

Vi SAT-anoj äro emot någonting så förnedrande som dogmer, påvar och despoter.

Vi SAT-anoj förfäktade det sig utvecklande människosinnets oförytterliga rätt att själv bilda sig sina egna föreställningar och om dömen om allt mellan himmel och jord.

Om mänskligheten förmådde lyda förnuftet, behövde den inte kämpa mot sådana väderkvarnar som skäror, kors, hakkors, spöknippen och liknande otyg.

Må vi försöka på alla sätt följa förnuftet!

Vivu vi eterne, vi,
defendant de raci',
SAT, vi kara asoci',
vivu vi eterne!

Klas Karlsson.
(SAT-ano 20059.)

Krucportanto.

En la latva tradukis Armont.

Daŭrigo.

Iajn grandajn penadon kaj prizorgadon la maljunuloj ne postulis de sia filo; ili mem konstante moviĝis kiel herbo en akvo de mateno ĝis vespero kaj sian ĉiutagan panon ili perlaboris mem. Sed la afero estis tia, ke Atis ne plu obeis la konsilojn de la patro, primokis liajn admonojn, kvazaŭ tio estus senvalora, ridinda... Atis rezonis neniam multe, sed lia ŝultrolezado, lipkuntirado kaj la flamaj fajreroj, kiuj ŝprucis el liaj cindrokoloraj okuloj, esprimis pli klare ol vortoj.

— Paĉjo, ci estas maljuna, mi estas juna, tial ni restu ĉiu je siaj opinioj; unu la alian ni ne plu konvinkos, nek plibonigos...

Tia estis la respondo de Atis je ĉiuj admonoj de la patro, kiam koncernis honorigon de moŝtaj sinjoroj, vizitadon de preĝejoj kaj kelkajn aliajn aferojn, tiel sanktajn por ambaŭ gemaljunuloj.

La patro provis jen per bono, jen per malamo, sed Atis ne plu estis plibonigebla. Ankaŭ la patrino vane preĝis al Dio, verŝante larmojn dum la nokta silento kaj kaŝe krucosignante sian devojiĝintan filon, kiu matene leviĝis same nekredema, kia li vespere enlitiĝis. Sed la patrino ne volis, ke lia filo pereu kaj tial, ŝparinte du rublojn ŝi iris al la pastro, por ke li preĝu en la preĝejo por Atis. Ĉu pro feliĉo aŭ malfeliĉo, tion ŝi mem ne komprenis, la pastron ŝi ne renkontis hejme kaj la du rubloj restis en la poŝo, sed la sakristiano, la maljuna Svinkis, kiu ankaŭ alvenis al la pastra bieno, rakontis al ŝi, ke la tutan nekredemon, la tutan malbonon en la nuna tempo, disvastigas tiuj libroj de la diablo mem kaj tiuj gazetoj, al kiuj la nuna junularo estas kvazaŭ alŝorĉita.

Nun al panjo Kreilis kvazaŭ skvamoj falis de sur la okuloj: kiel do ili, ambaŭ maljunaj, prudentaj homoj, pli frue ne pensis pri tio? Tio ja estas tiel klara kiel hela tago, ke ankaŭ Atis estis atakita de tiu sama, malbona legado de herezaj libroj kaj gazetoj. Pro tio li ja ĉiun dimanĉon kuris al lernejo, de kie li revenis nur malfrue vespere. Pro tio li ankaŭ ne

ripozas tage, sed ie sin kaŝas en soleco kaj, kompreneble, legas, cedante al tento de malbono...

Ŝi eĉ forgesis danki paĉjon Svinkis kaj ankaŭ adiaŭi, kaj preskaŭ kuretante rapidis al la hejmo por tie esti antaŭ ol Atis ankoraŭ revenos de la kampo. La filon oni devas liberigi de la malbona emo, kiu devojigas lian animon, kondukanta lin rekte al pereco.

En la eta havaĵprovizejo, kie troviĝis la mizera posedaĵo de gemaljunuloj Kreilis kaj ankaŭ la bruna trezorujeto de Atis, ŝi falis sur sian verdan, per ruĝa kaj roza koloroj ornamitan dotokeston, ŝian fianĉinan dotokeston kaj ripozis... Tie en fora angulo, en tiu eta bruna trezorujo, certe troviĝas la danĝeraj libroj, kiuj devojigis ŝian Atis, forlogante lin de malnova, en dikaj kovriloj binita, religia kantlibro, kie estas tiom da belaj kantoj, kiuj mildigas la kordon, tiom da admonoj pri la vojo, kiun iru ĉiuj elektitoj de Dio kaj je tio humiligataj dum la surtera vivo...

Longe, longe ŝi rigardis en la timigan angulon, kiu nun ŝajnis al ŝi plena de nigraj fantomoj, kvankam ĝi antaŭe estis la plej hela angulo de la havaĵprovizejo. Sed estis necese ion fari.

Unue ŝi preĝis »Patro nia«, poste ŝi krucosignis la fantoman angulon kaj per fleksiĝintaj genuoj ŝi direktis sin al la trezorujo de Atis. Tio estis malfacila kaj danĝera laboro, sed ĝi estis farena pro la savo de la animo de Atis. Ŝiaj ostaj, fendiĝintaj fingroj tremegis, kiam ili tuŝis la kovrilon de la trezorujo por ĝin malfermi. Sed la kovrilo ne leviĝis, la ujo estis ŝlosita. Ŝia koro preskaŭ ĉesis funkcii pro malespero, ke ne estos eble fari la neprokrasteblan kaj benindan agon, ke Atis ankoraŭ ĉiam estos lasita al la tento de malbona potenco.

Ŝi tamen sciis, ke Atis, irante por labori, ne kunportis sian ŝlosileton; ĝi devas troviĝi ie en la ejo. Kaj urĝe ŝi komencis traserĉi la poŝojn de ĉe la vando pendanta dimanĉa vesto de Atis, en kiuj ŝi trovis aliajn dubaspektajn paperojn, krajonon, not-

libron, ruĝan ĉifoneton, sed la ŝlosilo de la trezorujeto ne troviĝis tie.

Ŝi jam estis perdinta la lastan esperon, kiam subite ŝi ekvidis ŝlosilaron en polvoplana vandofendo.

Retenante la spiradon, ŝi malŝlosis la trezorujeton kaj per manoj tremantaj parte pro timo, parte pro sankta indigno, kaptprenis ne multajn librojn kaj kajerojn, kiuj troviĝis tie, kaj kun la tuta akiraĵo rapidis rekte al la kuirejo, kie la mastrino, kiel ŝi bone sciis, kuiris kaĉon por la vespermanĝo.

Kun stranga ĝojo kaj kontento ŝi rigardis en la fajrujon, kiam la tien enjetitajn librojn ĉirkaŭis la flamoj, kiam kelkaj pli dikaj librokovriloj ŝrumpiĝis, sed maldikaj folioj momente aliĝis je malpezaj flokoj, kiuj suprenleviĝis kune kun fumo, poste disigante refalis kaj intermiksiĝis kun la cindro. Per la mano ŝi disigis kaj intermiksitis la firme kunpremitajn foliojn, kiuj ankoraŭ ne bone volis bruli, kaj ĝis kiam revenis la mastrino, kiu dum momento forestis, en la fajrujo ardis nur stranga cindroamaseto, kiu, kiel oni povis konstati, ne estiĝis de bruligita branĉaro.

— Kion vi, panjo de Atis, tie ĉi...? Kaj ankoraŭ en dimanĉa vesto? demandis la mastrino mirante.

— Nenion, kara mastrino... Mi nur simple tiel... Atis por mi ja estas la sola kaj mi ne rajtas lasi lin perdiĝi... respondis embarasite panjo Kreilis kaj rapide eliris.

Tio estis terura momento, kiam Atis, post daŭra esplordemandado kaj serĉado finfine eksciis, kio okazis al liaj libroj.

Li ne furiozis, ne insultis kaj ankaŭ ne riproĉis. Sed la rigardo, kiun li ĵetis al sia patrino, disŝiris ĉiujn korligojn kun ŝi. Ĝi ne nur vantigis kaj neniigis la malesperiĝintan maljunulinon, sed ankaŭ paĉjon Kreilis mem, kiu pledis por sia vivkunulino, kiel ŝia laŭleĝa defendanto kaj protektanto.

Kaj ĉiu vorto, kiun tiumomente diris Atis, eniĝis kiel splitohava kojno en la koro de Kreilis, kojno, kiu ne plu estis eltirebla, ĉar ĉiu plej eta movo kaŭzis novan doloregon.

— Panjo, mi scias, diris li kun obtuza voĉo, kiu, tiel ŝajnis, venis el profundegaĵo kaj estis tiel glacie malvarma kiel rigidiga norda vento, mi scias, ke ci tion ĉi faris pro via stulteco, imagante, ke cia ago alportos ian benon kaj kontentigos ankaŭ cian memamon, cian tiel nomatan »patri-

namon». Sed cia servo, panjo, estas tre malprofita, estas tre, tre malbona, kvankam tiel ne estis opiniita... Imagu, panjo, la fabeleton, kiun ci al mi rakontis kiam mi ankoraŭ estis eta knabo... La fabeleton pri patrino, kiu edukis sian filon fariĝi murdisto kaj rabisto, kiu kondamnita je ekzilo en Siberio kaj tirata al la punfosto, adiaŭante de sia patrino, formordis ŝian nazon dirante, ke tia estas lia danko pro la patrinaj penadoj... Jes, ci min edukis ne kiel murdiston kaj rabiston, sed kiel honestan homon. Sed sciu, panjo, ke ankaŭ tiu patrino tute certe ne deziris malbonon al sia filo, sed male ĉion bonan, ĉar alie ja ne estus kontentigita ŝia memamo. La afero ja konsistis nur el tio, ke ŝi havis eraran kaj malbonan konvinkon, ke ŝia filo trovos sian feliĉon murdante kaj rabante. Alivorte oni nomas tian eraran malbonan konvinkon »spirita mallumo«. Kaj ci, panjo, volante min gvidi laŭ via konvinko, kvankam vi ne faris tian teruran krimon, tamen kulpiĝis antaŭ mi, antaŭ mia spirito, kiu havas propran komprenon pri justo kaj vero, kiu ne permesas al mi fariĝi murdisto kaj rabisto, sed kiu samtempe malkovras al mi ankaŭ la tutan malfeliĉon kaj mizeron, kiu estiĝis de nia propra spirita malklereco, de kiu liberiĝi estas ĉies plej sankta devo. Benitaj estas ĉiuj sopirantoj al la lumo, sed ve al tiuj, kiuj pro ia kaŭzo kaŝas tiun ĉi lumon. La lastaj vortoj, panjo, tamen ne koncernas cin, sed tiujn, kiuj kaŝas la lumon malbonintence, sed ci ja, male, tute ne scias, kion ci faras...

Jes, tiel li diris, tiel diris... Ankoraŭfoje rigardante en la okulojn de la patrino, rikane alrigardante ankaŭ lin, la maljunan Kreilis, sian samkarnan patron, li turnis al ili la dorson kaj foriris, tute ne aŭskultante kaj ne atentante la admonajn vortojn, kiujn Kreilis, ĵus rekonsciiginte, vokis ankoraŭ post li.

La ŝlosilojn de sia trezorujeto Atis de nun konstante kunportis, kvankam neniu plu ĝin serĉis, ĉar la patrino ne plu eĉ proksimiĝis al lia angulo de la provizejo: perdita Atis jam estis, je tio oni ne povis ion fari. Tial la maljunuloj silente nur observis, kiam Atis foriris preskaŭ ĉiun dimanĉon al siaj novaj amikoj, de kiuj li ricevis novajn librojn kaj ilin portis hejmen. De ĉio ĉi plu nenio bona estis atendbla, sed ili mem konsciis sian senpovecon por duope venki la filon kaj tial ili paciencie portadis la krucon, iam prenitajn.

La destino de Liena ne longe igis ŝin portadi la krucon, ĉar jam en la jaro post la terura okazintaĵo kun la librobruligado, ŝi fermis siajn okulojn por la eterna dormo.

Kuŝante sur la mortolito, ŝi ankoraŭ provis konverti sian Atis de la erara vojo.

— Fil', ŝi diris, pensu pri Dio... Konvertiĝu, iru al pastro, petu indulgon, li pardonos kaj ci ree estos kristano...

Sed Atis...

Atis kisis la malgrasiĝintan kaj fendiĝintan manon de la patrino, karesis la grizan harareton sur ŝia frunto kaj diris:

— KREDU min, panjo, mi estos kristano ankaŭ sen pastro.

Tiel Liena mortis, havante la konvinkon, ke la filo ne konvertiĝos, sed restos kun siaj opinioj.

Post la morto de la edzino Kreilis estis sola kiel arbo. Lia kruco ne plipeziĝis, sed mankis io, ĉie io mankis. La angulo, ŝajnis malplena, la lito malvarma, la dimanĉoj, malgraŭ vizito en la preĝejo, enuaj. Ankaŭ Atis fremdiĝis de li pli kaj pli.

Jes, Atis... Jam en la posta vintro oni forprenis ankaŭ lin; iuj alrajdis, lin arestis kaj forkondukis. Eĉ ne permesante al li adiaŭi. Ili diris, ke oni lin kondukos malproksimen, tre malproksimen, de kie ne plu estos reveneblo. Kaj estis vero...

Jes, plenumiĝis la profetado de gemaljunuloj Kreilis, paĉjo Svinks kaj la ceteraj gehejmanoj: la sorto de Atis estas bedaŭrinda.

Ekdoloris la koro de Kreilis, en kiun pli profunde eniĝis splithava kojno.

— Fil', fil', pro kio tiel estis necese? flustris liaj sekiĝintaj lipoj kaj li portis pluen sian simplan vivokrucon. Li portis ĝin paciencie, ne riproĉante Dion, nek homojn, konvinkite, ke tiel faras ĉiuj elektitoj.

Ĉe la mortolito de la edzino, li, sin mem trankviligante, ĵuris ke li ornamos ŝian tombon per krudfera kruco kaj por posedigi al si lokon apud la vivkunulino, li pagis tuj por du tomblokoj. Malfacile estis kolekti la necesan monsumon, ĉar la mastro jam taksis tre malalte liajn laborkapablojn kaj la stomako ankoraŭ ĉiutage postulis sian parton.

Finfine la mono tamen estis ŝparita, la kruco pagita kaj Kreilis portis ĝin hejmen kiel egan trezoron. Taŭgan ŝtonon li ankaŭ jam sciis; ĝin li trovis en terparto de Pelicens, sur vojeto en fraksenbosko, kie ĝi

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 10 22 76, 11 11 92

Postgiro 4739

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

kuŝis tute kovrita de musko, pro kiu neniu ĝin rimarkis. Ĝi estis kvazaŭ gravurita de homaj manoj je tiom simetriaj sulketoj, kavetoj kaj strioj, kvazaŭ iu nekonata skulptisto en ĝin estus ĉizinta tutan historion de haosopluna homa vivo, notinte ĉiujn dolorplenajn tagojn, ĉiujn malagrablaĵojn per pli aŭ malpli profunde ĉizitaj kavetoj, ĉiun dum la vivo eklumintan radion de espero per pli aŭ malpli granda sulketo.

Ĝi estis malofta ŝtono, kvazaŭ destinita por la kruco de lia Liena. Kreilis ankoraŭ havis du sufiĉe akrajn ŝtonĉizilojn, per ili li mem faros truon, en kiun li metos la krucpiedon, plenversos ĝin per sulfurmiksaĵo kaj per tio la lasta ripozloko de Liena kaj li mem estos videbla longe, longe...

Ĝi ne malaperos tiel baldaŭ de sur la tero, kiel ĉiuj aliaj, baldaŭ putrantaj lignaj krucoj, kiuj nur kelkajn jarojn restas. Sed tiu ĉi estas sufiĉe peza, ĝi ege premas la ŝultrojn, kurbigas la dorson al la tero kaj tial ĝi ankaŭ estas fortika. Ĝi premu, fleksu la staturon; li ĝin portas kun ĝojo kaj portus kun pli granda ĝojo, se ĝi estus ankoraŭ pli peza; ĝi estas ilia memorkruco...

Li estis irinta dek kvin verstojn kaj ankaŭ estis sidiĝinta eble jam la dek kvinan fojon. Pli ol la duonan distancon li postlasis, sed restis ankoraŭ ne malpli ol dek verstoj. Li tamen jam estis en sia regiono, preskaŭ kiel hejme kaj pro tio povis ripozi pli longan tempon, ĉar la piedoj ne plu obeis, ili ŝanceliĝis kvazaŭ ĉe ebrulo tiel, ke ne eblis fari eĉ paŝon rekte antaŭen.

— Ripozos mi ĝis la mateno, li pensis, mi ekiros je la tagiĝo kaj estos hejme je la tempo por la matenmanĝo.

Ne malproksime de la vojo troviĝis ia stalo aŭ fojnkonservejo de Mergis, tion sciis Kreilis. Ĝi estis ŝlosita, sed tio ne gravis. Tie apud la pordo

ofte troviĝis kunbalaitaj fojnrestaĵoj, el kiuj oni povis prepari tute bonan kuŝejon. Kaj la nokto estis stelluma, pro kio oni povis ne timi pluvon, sed la lacaj ostoj tiel sopiris al ripozo, la fleksita brusto soifis profundan spiron je freŝa aero.

Zorgeme li apogis la krucon ĉe la vando de la stalo, metis sur ĝin sian kapon, etendis la laciĝintan membrojn kaj komencis rigardi la stelplenan ĉielon.

Kaj tiam li tute hazarde ekmeditis pri tute stranga, aŭdaca, peka demando:

— Kie, malantaŭ kiu stelo nun troviĝas Liena kaj malantaŭe kiu Atis? Malbona scivolemo ree ekatakis lin, tute ne timante liajn kruco-signojn.

— Liena? Liena ja sendube estas en la ĉielo, paradizo, kaj kie troviĝas tiu paradizo? Tio por vivanto, kvankam elektito, estas sekreto, mallaŭte flustris li, volante kontentigi sian propran scivolemon.

— Sed Atis? Ĉu li vere estas ĉe ŝi? demandis lin ree malica voĉo.

— Jes, Atis ja ne iradis la saman vojon... Atis ne obeis la admonojn de siaj gepatroj... Atis havis alian koncepton, alian malbonan konvinkon... Do Atis restos eterne disigita for de ili. Li neniam estos kune kun la propruloj... Kial? Ĉu pro tio, ke estis destinite, ke li iĝis filo de maljuna Kreilis? Ĉu tial, ke liaj gepatroj ne scipovis lin konduki laŭ ĝusta vojo?

La koron de Kreilis premis malvarma, kruela, malmola mano.

— Kial, fil', kial tiel necesis? flustris li kaj por forpeli la malbonajn pensojn komencis preĝi »Patronia». Sed lian preĝon malhelpis rikana rido, kiu, tiel ŝajnis, venis el lia propra koro.

— Kion malbonan cia filo faris al ci, al sia patrino aŭ al iu alia? Ĉu liaj, pro laboro krudiĝintaj manoj leviĝis kontraŭ iu, aŭ ĉu li sian vivon pasigis maldiligentante aŭ malsobre?

Ho, ho, ĉu nur tio sole estas peko, ĉu nur sole tio estas malbono? Atĉjo, filet', ankaŭ sen malbonaj agoj homa koro povas esti malbona, se ĝi ne estas kontenta je la stato, en kiun la homo estas netita, se ĝi ne estas tolerema kaj ne postulema... flustradis ree Kreilis, kuŝiĝante surdorse, por ne aŭdi plu la ridon de la propra koro.

Sed la tranĉa sono de la malica voĉo ree aŭdiĝis:

— Tolerema kaj ne postulema!

Tiam en la ĉielon venus nur sklavo, sed male, por ĉiuj pastroj estus malfermita la pordego de la infero... Kaj se tiel estus, kies agojn oni devus atenti kaj kies admonojn aŭskulti? Iu, destinita al la infero, ja ne povus montri la vojon al la ĉielo. Ĉu ci dum cia vivo vidis tian pastron, kiu estis tolerema kaj ne postulema? Sed ĉu ankaŭ al ci mem, pro cia tuta toleremo kaj nepostulemo, ne estas centfoje kunpremiĝinta la koro kaj pugniĝintaj la manoj, kiam ci perdis cian per ŝvito gajnitan groŝon, kiam ci, kiu somere leviĝis antaŭ la mateniĝo kaj iris dormi post la krepuskiĝo, kiu ombron ne serĉis kaj ne ripozis dum varmega tagmezo, kiu dum vintra frostotamen devis konatiĝi kun mizero kaj malsato? Ĉu la propeto, kiun faris la pastro de sur la predikloko pro la animo de Atis, post kiam ci donis al li tri rublojn, al ci mem ne ŝajnis kiel primoko? Ci kredis, jes, ci kredis! Sed ci kredis sole nur pro timo, ke nekredemulo estos punata, kaj amante cin pli ol ion alian, ci, ne konsciante, fordormis cin al la kredo... Ci kredis la literon, kiun oni al ci montris kaj ne penis rigardi, ke post tiu ĉi sola litero staras senfina vico da literoj, kiuj rakontas pri iu dieca mistero, kiun esplori ne eblas dum la homa vivo. Ci kredis, kaj bone estis, ĉar tiu ĉi kredo helpis al ci porti cian vivokrucon... Sed tio, kio estas tie malantaŭ la steloj, tio restos por ci mistero...

Al Kreilis ŝajnis, ke sur lin oni sternas malvarman kovrilon, kiu rigidigis liajn korpon kaj membrojn. Li volis levi la manon por forigi tiun ĉi kovrilon, sed la mano estis senenergia.

— Kaj Atis?... volis li demandi, kvankam la sekiĝintaj lipoj ne plu obeis, ne plu moviĝis.

— Atis!?! reflustris la mistero voĉo, Atis estis serĉanto, kaj kiu serĉas, tiu trovos...

Kaj al Kreilis ŝajnis, ke de sur lia brusto falus peza ŝtono, kiu premis kaj sufokis lin tiom longe, longe... Li subite leviĝis en staton sidan kaj etendis antaŭen la manojn, volante kapti kaj teni la nevideblan parolanton, kiu subite fariĝis tiel konata kaj kara. Sed liaj tremantaj manoj kaptis nur aeron kaj senfortiĝante li ree falis, pro kio lia nuda kapo puŝis kontraŭ la malmolan randon, de la krudfera kruco, eligante fortan sonon, sed liaj sekiĝintaj lipoj ankoraŭ flustradis:

— Mi ankaŭ... mi ankaŭ iros, mi serĉos... Mi volas esti tie, kie Atis...

Nur dum la tria tago la paŝtistoj de Mergis trovis ĉe la stalo la maljunan Kreilis, jam estingiĝintan kaj rigidiĝintan. Li kuŝis same surdorse, kun la manoj falditaj sur la brusto kaj la kapo metita sur la malmola krudfera kruco. Efektive ŝajnis kvazaŭ li nur estus profunde dormanta, pro kio la paŝtistoj komence tute ne pensis, ke li mortis. Sed kiam li ne vekiĝis pro la bojado de la hundoj kaj kiam ankaŭ la bruto komencis lin ĉirkaŭi, la eta Edĵus kuris hejmen por rakonti al la mastro.

Komence la mastro insultis la knabon, ke li kuraĝis kuri hejmen de la paŝtejo, poste, kolerante pro la maljunulo, kiu eĉ ne tiom penadis por atingi sian hejmon, li iris por rigardi, kio okazis. Konvinkiĝinte, ke tiu estas la maljuna Kreilis, kiu efektive mortis, Mergis sendis serviston al la distriktestro, post kio la afero ricevis sian ordinaran laŭleĝan direkton.

Kvankam neniam perfortosignoj estis konstatablaj kaj ankaŭ la kuracisto asertis, ke Kreilis mortis same, kiel mortas multaj maljunaj homoj — pro apopleksio, la kadavro tamen, kompreneble gardata de viro de la distrikta administrejo, devis resti ankoraŭ tri tagojn ĉe la stalo, ĝis alvenis permeso por enterigo.

La sumon necesan por la ĉerko kaj enterigo, la distriktestro havigis, vendante la mizeran havaĵon de Kreilis. Sed la krudfera kruco, kiun Kreilis portis por la tombo de la edzino, restis superflua, ĉar neniu ĝin aĉetis. Sur la kruco ja troviĝis la nomo de Liena Kreilis, naskita Straŭĵinŝ, kaj kie do ĝin meti? Neniun oni trovis, kiu volis alveturigi la necesan ŝtonon, ĝin loki, ĉizi truon kaj en ĝin fiksi la krucon, kio, kompreneble, kostus monon kaj ĝin neniu volis ĵeti teren.

Tiel la kruco, kiun Kreilis tiel zorgite portis de la stacio al la hejmo, estis translokita al la tombejo gardistdometo de S. kaj metita en angulon, kvazaŭ ĝi estus konservenda objekto por muzeo. Kaj efektive, multaj kiuj eniris en la dometon, miris pri tiu homo, kiu aĉetis krucon, sed ne povis aŭ ne volis ĝin meti en ĝustan lokon kaj nur malmultaj pensis, ke en la mondo povas ĉiel okazi.

Fino.

Svenska Esperanto Institutet.

Sveda Esperanto Instituto.

I krigstider, då länderna isoleras mer än annars, kan det vara svårt att värva deltagare i nybörjarkurser i esperanto. Desto viktigare är det, att av de redan vunna medlemmarna göra »talande» esperantister. Därmed mena vi esperantister, som kunna talá esperanto flytande och obehindrat.

Vi anse det vara av största vikt, att varje klubb nu igångsätter fortsättningskurser, och att dessa kurser för att bli riktigt effektiva inrikta sig på lägre eller högre esperantoexamen. Låt det bli en tävlan mellan klubbarna att förmå så många som möjligt av dess medlemmar att avlägga esperantoexamen. Eventuellt skulle några pris kunna uppställas för denna lagtävlan.

Klubbarnas styrelser böra ta upp denna sak till behandling och söka få till stånd kurser och även ordna så, att examen avlägges. Tillskriv oss för att överenskomma om formaliteterna vid examinering.

Svenska Esperanto-Institutet,
Tegelbacken, Stockholm.

Rektor Sam Janssons minnesfond.

Glädjande är det intresse, som redan visats denna fond.

I ett nyligen utsänt utprop stödjdes insamlingen av prins Carl Bernadotte, professor Björn Collinder, riksgäldsfullmäktigen Ernst Eriksson, fil. dr lektor Walter Fevrell, kommandörkapten S. A. Flory, studierektor Gunnar Hirdman, redaktör Paul Nylén och fil. mag. Karl Söderberg.

En summa av kronor 562: 03 har hittills redovisats.

Institutet framför ett hjärtligt tack till givarna och förväntar ytterligare bidrag, som torde insändas till Svenska Esperanto-Institutets postgironummer 51511 i Stockholm.

Europa-karta. Veckotidningen »Folket i Bild» har utgivit en stor Europa-karta, kompletterad med specialkartor över Västfronten och stormakternas kolonier. Kartan är framställd på Generalstabens Lit. Anstalt och mycket väl redigerad, lätt överskådlig trots rikedom på Ortsnamn och framför allt — billig. Priset är endast 95 öre. Rekvireras direkt från Folket i Bild.

Muziko kiel propa- gandilo.

Muziko estas, kiel Esperanto, internacia. La diferenco tamen estas granda. Preskaŭ ĉiu homo komprenas muzikon kaj amas ĝin. Estas kunnaskita eco de la homo kaj oni eĉ inter bestoj povas konstati la samon. Vidu la ĉevalon, kiel ĝi atentis la signalon de la trompeto kaj obeas ĝin, vidu la hundon, kiel rapidege ĝi revenas al sia mastro, la ĉasisto, kiam ĝi aŭdas la ĉaskornon. Tio estas nur kelkaj ekzemploj pri la granda potenco kiun la muziko posedas. Pri tio mi pensis kiam mi la 2-an de decembro je la 13-a horo por la unua fojo el mia radioaparato aŭdis nian propran marŝon: »Vivu Esperanto.»

Bone, bonege! ekkriis ĉiu el la kvin personoj, kiuj samtempe kun mi aŭdis la marŝon. Ĝi estas absolute nivela kun »Alte kameraden», unu diris. Jes, pensis mi, estas tre bone propagandi per muziko ankaŭ. Mi gratulas la movadon pro la altvalora musikkreaĵo, kiun vi por Esperanto ricevis, kaj esperas, ke ĝi estu nia batal-signalo, kiu kondukos nian movadon al la venko kaj faras Esperanton same amata kaj disvastigata kiel la muziko nun estas — kunnaskita bezono en la servo de la homaro.

Stokholmo la 3-an de dec. 1939.

Aŭskultanto.

Småstater och stormakter.

Aktuell studieledarkurs i Viggbyholm.

Den 2—6 januari anordnas i Viggbyholm en kurs för studieledare i internationella frågor och för fredsarbetare över det högaktuella och brännande problemet: *Småstater och stormakter i Europa.*

Anordnare av kursen äro bl. a. de svenska kommittéerna av Världssamling för fred och Ungdomens världsförbund i samverkan med Informationsbyrån Mellanfolkligt Samarbete.

Programmet har följande synnerligen intressanta uppläggning: Fil. kand. Allan Degerman — kursens ledare — behandlar i två föreläsningar *Europas karta* och i två föreläsningar *Den moderna imperialismens ideologi och praktik*. Fil. kand. Herman Stolpe håller fyra föreläsningar över ämnet *Småstater och stormakter i efterkrigstidens ekonomiska världspolitik*. Fil. lic. Ragnvald Lundström skildrar *Tjeckoslovakiens undergång och utvecklingen fram till det nya krigets utbrott* i inalles tre föreläsningar. Vidare kommer neutralitetens innebörd och problem att behandlas.

En studiecirkel kommer under kursen att studera den aktuella skriften *Union nu*.

I kursen kan var och en intresserad deltaga, som anmäler sig till Informationsbyrån, Lilla Nygatan 4, Stockholm. Kursavgiften är endast 35 kronor, vari inkluderas alla kostnader för kursen och kost och logi. I begränsad utsträckning kunna resebidrag erhållas, om ansökan insändes före den 15 december.

Tarifo de SAT.

Pro la milito la sidejo de SAT estas translokigita al Roterdamo. Sed pro tio devas esti novarangó pri pago de membrotizo kaj abonó. La peranto de SAT en Stokholmo, konsilis al la nova nun funkcianta P. K. de SAT starigi novan postgironkonton de SAT en Svedio, por tiamaniere plifaciligi al la svedaj gek-doĵ pagi kotizon kaj abonon. Ĝis nun ne alvenis informo pri la rezulto.

Estas konsilinde ke la svedaj gek-doĵ ne atendas tiun informon antaŭ ol oni faras sian pagon por la nova jaro. Pro tio ni rekomendas, ke oni pagu al la postgironkonto de SLEA. Notu sur la enpagilo la celon de la pago, kaj menciu ĉiam vian membronumeron de SAT!

La kotizoj-abonó estas la samaj kiel antaŭe, sed estas ankoraŭ dubo, ĉu SENNACIECA REVUO povas aperi. Aktiva ano pagas, kun abono de SENNACIULO, po jaro 5 svedaj kronoj, subtenanta kaj familia ano pagas kr. 3:50. Novaj anoj, kaj tiuj, kiuj intermitis la membrecon, krome pagas aliĝmonon je kr. 0:75.

Ni esperas ke en venonta numero de L. E. ni povos doni pli detalajn informojn pri la agado de nia mondorganizo.

P. K. de SLEA.

Till prenumeranterna!

Tidningen för år 1940 expedieras blott i den mån prenumeration verkstälts. Se särskild artikel härom på annat ställe i detta nummer.

Prenumeranter, som ändrat adress, skola alltid genom skriftligt meddelande härom underrätta expeditionen.

Beställd tidning, som icke kommer fram, bör reklameras både hos postverket och hos oss. Vi kunna då undersöka vari orsaken till fel-expediering kan ligga. I de flesta fall ligger felet icke hos oss, utan oftast uti att icke rätt eller tydlig adress blivit till oss angiven.

Exp. av A. E.

Dansk Arbejder Esperanto Bevægelse.

Studiekredse.

Nu da alle Studiekredse rundt omkring er i fuld Gang og har lagt et Program for Vinteren, kommer man let til at tænke paa, om det, man har startet, er til alles Tilfredshed, thi det mener jeg, at vi maa regne med i en Studiekreds. Det maa være vort Maal at gøre alle Deltagerne interesserede i Arbejdet, vi har set mange Eksempler paa, hvordan det kan mislykkes og løbe ur til intet. Som Tiden er i Dag, maa vi gøre alt for at faa fat i og holde paa hver enkelt, som udviser Interesse for Sagen, og Spørgsmaalet bliver da, hvorledes bærer man sig ad hermed. Esperanto-Studiekredse har efter min Mening en stor fordel frem for andre Studiekredse, idet disse har masser av emner at vælge imellem, vi er ikke bundne til noget specielt men har frit Slag. Netop af den Grund vilde det være af meget stor Betydning, om der kom et vist Samarbejde i Gang mellem disse Studiekredse, hvilket jeg mener meget let kan praktiseres. Vi har her i Odense en saadan Esp. Studiekreds, men mangler Erfaringer at støtte os til, vi har god Tilslutning og derfor føler vi et Ansvar for, at det baade kan blive lærerigt og fornøjeligt (det sidste ikke mindst) og derfor kunde vi ønske et Samarbejde mellem vore Foreninger, startet paa følgende Maade: Studiekredslederen udarbejder en Rapport, som saa bliver sendt ud paa Tourne til alle Studiekredse om Esperanto. Den kan saa diskuteres og tages til Efterretning, for saa at sendes videre. Mon ikke det var en Opgave for vort Landsforbund? Jeg tror, at det vilde blive et udmærket Kontaktmiddel indenfor vor Bevægelse, vi vilde komme hinanden nærmere, end vi gør i Øjeblikket, og jeg er vis paa, at det vilde blive en Succes. I en Studiekreds maa vi nemlig ikke lægge det hele over paa Lederen, vi maa selv tage aktiv Del i Arbejdet, for derved at give vort Bidrag til det fælles bedste. Hermed henstiller jeg dette til vort Forbund, og jeg mener at det bør tages op straks. Vi har jo indenfor vor Bevægelse fremragende Kræfter, som gerne vil yde et Bidrag til, att Esperanto virkelig kunde blive et Binde-

Agadkomitata kunveno 17/11 1939.

La protokolo estis legata kaj aprobata. La prez. legis ricevatajn leterojn kaj ties respondojn, i. a. de k-do en Esbjerg, kiu deziras aliĝon. — Post ricevo de informoj li aliĝis.

La prez. de Kopenhaga klubo, k-dino Andrea Jørgensen, raportis, ke la klubo estonte abonos »Arb. Esperantisten» kolektive, krome ke ili en la starigita kurso instruas laŭ la nova lernolibro de Poul Neergaard. Si ankaŭ petis la prez. sendi informojn pri DLEA al ĵurnalistoj Eigil Arnt, »Soc.-Dem.», Fredericia.

Letero de la klubo en Odense pri festo, kiu okazis la 28-an de okt. Letero de SLEA pri kunlaboro kun NALE pri »Arb. Esp.», samtempe ni ricevis memorandon pri kunlaboro inter la nordaj landoj, sendita al FLEA.

La prez. proponis, ke ni nun repagus la ŝuldatestojn. (Pri tio vidu la sciigon alie.)

De k-do Stelmer, Odense, pri interŝanĝo de raporto pri la studronda laboro. (Vidu la artikolon!) De la librejo »Fremad» ni ricevis provkzemplerojn de la nova lernolibro de Poul Neergaard, sed ĝi nur proponas 20 %. Ni decidis interkonsenti kun la librejo por havi pli grandan rabaton.

La gvidanto de nia libroservo, k-do H. P. Larsen, donis raporton pri la librovendado.

Raportisto.

middel og en Samfundsfaktor, der maa regnes med, thi kun ved Samvirke vinder vi frem til vort fælles Maal.

H. Stelmer.

Forretningsudvalget har med Interesse læst ovenstaaende Artikkel og mener, at Medlemsbladet vilde være det rette Sted for Studiekredsledere til at fremsætte deres Mening om Sagen.

Vor Forbundsformand, Holger Hansen, har jo allerede i en tidligere Artikkel: *Kion fari*, berørt Spørgsmaalet netop med det Formaal, at faa Kursus- og Studiekredsledere til at fortælle, hvorledes de arbejder. I Sagens Interesse anmoder vi derfor Kursus- og Studiekredsledere om at indsende en Beretning til Forbundsformanden om Undervisningsmetoden og hvorledes den virker. Den vil da blive offentliggjort i Bladet, eller, hvis den ikke egner sig dertil, meddelt andre interesserede Ledere pr. Brev.

Forretningsudvalget.

Dana kroniko.

Jus finiĝis la somero, nun estas vintro, la tempo por instrulaboro kaj festoj en la kluboj. Kaj ni povas sciigi pri festo, kiun la du kluboj en Odense okazigis jam la 28-an de Oktobro. La prezidanto por la laborista klubo k-do H. Stelmer bonvenigis la partoprenantojn. Festparolantino estis la prezidantino de la asocio por domservistinoj, k-dino Andrea Jørgensen, kiu priparolis kiel la intereso por nia lingvo en nia lando iras, ne rapide sed tamen kontentige antaŭen. Kelkaj el la partoprenantoj kontribuis per paroladetoj aŭ esperante aŭ dane. Komunaj kantoj laŭ DLEA kantaro estis kantitaj, kaj kompreneble oni havis la konatan danan komunan kafotablon. Kiam la prezidanto finis la feston, kiu daŭris ĝis la unua horo, ĉiuj partoprenantoj unuanime deziris, ke oni dum la vintro faru plurajn similajn festojn, ĉar ili ne nur amuzas, sed ankaŭ tre klerigas.

H. H.

Kopenhago: La ordinara ĝeneralkunveno de la klubo okazis la 11-an de sept. Kiel direktanto elektiĝis k-do Kaj Henriksen.

La protokolo, raporto kaj bilanco estis aprobatataj sen diskutado. La ekonomia stato de la klubo estis bona.

La prezidanto de la klubo, Poul Neergaard, ne deziris daŭrigi kiel prez. ĉar lia scienca laboro postulos multe da tempo en la venontaj jaroj. Kiel lia anstataŭanto elektiĝis Andrea Jørgensen. Kiel helpanto por la prezidantino oni decidis elekti vicprezidanton, kaj Ewald Lang elektiĝis. La kasisto, Svend Iversen kaj la sekretario, Jacob Andreasen, estis reelektataj. Alfred Jørgensen daŭrigis kiel estrarano. Kiel anstataŭantoj elektiĝis Brita Olsson kaj Henry Henriksen. Reviziistoj estas Svend Jørgensen kaj Brita Olsson.

Oni multe pridiskutis la ejan demandon. Fine la estraro ricevis la taskon solvi la problemon.

Oni volas daŭrigi la laboron por Esperanto spite al la malbona politika situacio. Oni decidis okazigi propagandakunvenon por havigi kurspartoprenantojn.

Sub »eventuale» oni i. a. pridiskutis la formadon de kluba kanthoro, la abonadon de »Arbetar Esperantisten» kaj la eldonon de la Esperanto lernolibro de Poul Neergaard. La kunveno finiĝis per danko al Poul Neergaard pro lia valora laboro por la klubo kaj niaj ideoj ĝenerale.

Post du semajnoj la sekretario sciigis, ke li deziras eliĝi el la klubo, kaj Brita Olsson ekfunkciigis kiel sekretario.

La 30-an de Septembro okazis bona adiaŭa festo por nia ĝistiamaj klubejoj.

La 8-an de Oktobro ni okazigis propagandan vesperon en Rømersgade 22. Fraŭlino Noll kaj k-do Neergaard parolis.

La 27-an de nov. okazis eksterordinara ĝeneralkunveno en Rømersgade 22. Ĉirkaŭ 20 gek-do ĉeestis. Je la nomo de la estraro Holger Johansen ellaboris proponon pri novaj leĝoj.

La ĉefa ŝanĝo estas, ke la abonado de »Arb. Esperantisten» iĝu deviga por ĉiuj

Indløsning af Gældsbeviserne. En praktisk Lærebog.

Det er med en vis Tilfredshed, at vi bringer Meddelelse om, at Forbundet nu er naaet saa vidt, at vi kan afvikle vor Gæld til de Kammerater, som saa velvilligt hjalp os i Aaret 1936, da vi udstedte Gældsbeviserne. Vi var paa det Tidspunkt spændt haardt for ved Udgivelsen af Sangbogen og Nøglen til Esperanto. Det var et stort Plus, da vi som lille ny-startet Forbund selv magtede Udgivelsen af en Sangbog. Vi udgav den i 1000 Eksemplarer, et Antal som var tilskrækkeligt for en Aarrække, og i et Antal som bevirkede, at den kunde og kan sælges billigt. Da vi udstedte Gældsbeviserne mente vi, at et Tidsrum af to Aar, vilde være tilskrækkeligt, for at betale Pengene tilbage. Vi meddelte derfor i December 1938 at Beviserna var forfaldne til Indløsning, og at man ved Indsendelse af Beviserna vilde modtage Pengene, eller hvis man ønskede Bøger, da at sende Beviserna til vor Bogcentral. Udgivelsen var paa dette Tidspunkt betalt, men det Antal Sangbøger, som vi havde regnet med at sælge, i disse 2 Aar, var ikke naaet, vi havde derfor ikke saa mange Penge i Kassen, at vi kunde tilbagebetale alle Beviserne af denne Grund ønskede vi selvfølgelig ikke, at de alle blev indsendt, og vi har kun Grund til at være taknemlige over, at saa mange undlod at indsende. Vi har til nu kun modtaget 5 af 25, saa vi har langt det største Antal tilbage. Forretningsudvalget har nu ment, at vi ikke fortsat kan disponere over disse Penge, da vi nu har saa mange i Kassen, at vi kan betale dem tilbage, og det er jo langt det sundeste, at Forbundets Økonomi hviler i sig selv, og ikke i laante Penge. Beviserne vil nu, som det ses af Referatet fra Forretningsmødet, blive indløste med Bøger eller Penge, som man ønsker. Et Haandslag og en Tak til Laangiverne, og derefter gaar Gældsbeviserne over i Historien.

Holger Hansen.

membroj, tiel ke la prezo estas enkludata en la kotizo.

La kunveno konfirmis sian fidelon al SAT spite al la malfacila internacia situacio.

Brita Olsson.

De fleste Lærebøger har en Tilbøjelighed til at svulme op over alle Bredder — tit paa Grund af Forfatterens lidt vel rigelige Udredning af dansk Grammatik.

Denne Bog: Poul Neergaard: »*Esperanto for Begyndere*», er først og fremmest en Lærebog i Esperanto og ikke i Dansk, man kunde kalde den — »*Esperanto uden Omsvøb*» — derfor fremtræder den enkel og kortfattet, paa ialt 80 Sider (indbefattet Ordliste og Nøgle).

Almindelige Skolekundskaber i dansk Grammatik forudsættes hos dem, der vil lære Sproget ved Selvstudium.

Ved Udarbejdelsen af Lærebogen er Forfatteren gaaet frem efter strengt videnskabelige Principer. Ikke saadan at forstaa, at Bogen er en tør Ørkenvandring, tværtimod er den frisk og levende formet, helt underholdende med mange Randbemærkninger og nyttige »Vink» til Eleven.

Bogen giver i 13 smaa Lektioner, hver beregnet paa en Kursusaften, hele Esperantos Grammatik og Ord-dannelsessystem foruden en god Del Øvelses- og Læsestof. Den videnskabelige Metode kommer tydeligt frem i det systematiske Valg af Gloser fra Lektion til Lektion.

Først læres de Ord, der oftest forekommer i Esperanto, senere de mindre anvendte, medens sjældne eller tildels unødvendige Ord ikke er medtaget. Ordlisten, der findes bag i Bogen, og den omhyggelig udarbejdede Nøgle til alle Opgaver og Læsestykker gør den udmærket egnet til Selvstudium.

At der ikke er saa meget dansk Grammatik kræver naturligvis, at den der skal undervise maa være velbevandret i denne.

Om det er en Fordel, at der i Bogen er en Nøgle til alle Opgaverne, saa Eleverne kan benytte denne ved de skriftlige Opgaver, er jo et Tvivels-spørgsmaal. Ved Selvstudium er det sikkert praktisk, men ikke hvor Undervisningslederen i Hovedsagen kun har Elevernes Hjemmearbejde som Kontrol.

Forfatteren af den her foreliggende Lærebog er velkendt i Esperanto-Kredse ikke alene her hjemme, men ogsaa i Udlandet, takket være tre Ar-

bejder, som han har udsendt paa Esperanto, og som har indbragt ham megen Anerkendelse af Videnskabsmænd som Professor E. Grosjean-Maupin, Prof. Dr. G. Waringhien, Docent Dr. K. Kaloesaj og flere. Desuden er han som Repræsentant for Danmark, Medlem af Esperanto Bevægelsens sproglige Kontrolkomité »Lingva Komitato» og var Formand ved den omtalte Kongres i København.

Poul Neergaards »*Esperanto for Begyndere*» kan ventes indført ved en lang Række Kursus, der i dette Efteraar paabegyndes over hele Landet, og er udmærket egnet til Selvstudium.

Vi kan endnu ikke opgive noget om Pris, da vi ikke har faaet denne opgivet fra Forlaget, og heller ikke om Procenter til Klubberne.

R. J.

Arbejdernes Esperanto Forbund D. L. E. A.

Formand: Holger Hansen, Haslevvej 13, A a b y h ø j.

Kasserer: Magnus Jacobsen, Aldersrovej 38, A a r h u s. Postkonto 19906.

Redaktør: R. Jørgensen, J. P. Jacobsenvej 59, A a b y h ø j.

Bogcentral: H. P. Larsen, Klövermarksvej 7, A a r h u s. Postkonto 45069.

H. M. Skekely-Lulofs

KULIO

Ĉi tiu romano priskribas la vivon sur kaŭĉukulturejo en Hindonezio laŭ la vidpunkto de kontraktkوليو. »Ruki», la ĉefpersono de la libro, estas trudvarbita el sia paca vilaĝo kaj transportita al la kulturejo, kie la kulioj fakte estas sklavoj.

180 paĝoj. Formato 14 20 cm.

Prezo: bindita 3:— kr.

broŝur. 2: 25 kr.

Traduko el la Nederlanda lingvo de

P. J. MAKKINJE.

Mendu ĉe: *Svenska Esperantobyran, Barnhusgatan 8, Stockholm.*

Arbeidernes Esperanto-Forbund i Norge.

Arbeidernes Esperanto-Forbund

N A L E.

Formann: Walther Larsen, Fagerheimsgt. 11, Oslo, Norge.

Redaksjonskomiteens forretningsfører: Rolf Engebretsen, Ryenbergvn. 25, Oslo, Norge.

Forbundets kontor: Østkantens Folkets Hus, adr.: Åkebergvn. 56. Vær. 408, Oslo, Norge. Postadr.: Box 994, Oslo.

Kontortider:

Kassereren hver mandag kl. 19.30—20.30.

Redaksjons- og undervisningskomite: Tisdag kl. 19—20.

Formann og sekretær: Torsdag kl. 19—20.

Fra Forbundet.

Den nyordning med avisa som vi har fått istand har, efter hvad Forbundet erfarer, fått en god mottagelse hos våre medlemmer. Når vi så oss nødt til å gå til et slikt skritt, så var det på grunn av den vanskelige situasjon som krigen har ført os op i.

Men vi kan allikevel se det som et fremskritt for vår bevegelse. Det tilbudet vi fikk fra SLEA var så fordelaktig at vi uten videre kunde akseptere det.

Efter det vi kjenner »Arbeitar-Esperantisten» er det et ypperlig organ for vår svenske broderorganisasjon, og med tilslutning fra Danmark og Norge vil dette virke som et bindeledd mellem de nordiske arbeideresperantister, noe som også sikkert trenges i disse vanskelige tider.

Om nyordningen vil bli permanent er det ennå ikke mulig å si, men hvis den virker efter hensikten så er det et pluss for oss, så lenge vår bevegelse ennå er svak.

Vi håper at medlemmene våre vil dra nytte av nyordningen, og støtte op om avisa til fordel for hele vår bevegelse.

En som har fått et tillithverv i en arbeiderorganisasjon er ikke lenger noe almindelig privatmenneske.

Alt det han gjør, av ondt eller

La evoluado de la "Internacia" ideo.

I.

En la februara- kaj marta-num. 1938 mi skribis mallongan artikolon pri »La Internacio». Nun mi faru mallongan pritraktadon de la evoluado de la internacia ideo, fikse formita en »La Komunista manifesto», publikita en januaro 1848.

Por tute kompreni la liberigantan bataladon de la homaro, estas necese komenci ĉe la lulilo de la homaro. — — — La nombro de la homaro ne estis tiam granda, kaj estis sufiĉe da spaco por la loĝantaro, kaj loĝanta en la tropikaj partoj de la mondo, ilia bezono ne estis granda, la sovaĝa naturo donis al ili sufiĉe da frukto, kaj la plej unua malkonsento supposeble estis pri la plej bela fraŭlino. — Laŭ la legendoj vivis la homoj pli longe ol nun, kaj la »Sepa patro en la domo» fariĝis patriarko, lia ordonado estis leĝo, lia idanaro fariĝis gento kiu tre honoris sian patron, vidu la ordonon de Moseo» Honoru viajn patron kaj patrinon» ktp. — Depost longa tempo pasinta ŝanĝiĝis la vivformo de la homaro, ili fariĝis ĉasgento, ili konstruis al si ĉasilojn, baldaŭ gento kontaktis genton dum la ĉasado, kaj nun komencis batalon pri la ĉaskampoj. Tria epoko aperiĝis je la kulturigado de la brutaro, nun fariĝis la gentoj riĉaj laŭ la nombro de la brutoj kaj fortaj laŭ la nombro de la filoj. Organizata rabado de la brutoj estis kutimo, kaj ĉiama batalado pri la posedo de la paŝtejoj. La rabado okazigis ĉiaman malamikecon inter la

godt, styrker eller svekker arbeiderbevegelsen.

De almindelige mennesker er nu en gang slik at de dømmer en bevegelse efter den måten bevegelsens talsmenn og tillitsmenn optrer på.

En god tillitsmann må derfor under alle forhold, i sin private som i sin offentlige optreden, huske på sitt ansvar og sine forpliktelser overfor den organisasjon og de kamerater som har valgt ham.

Einar Gerhardsen
i »Tillitsmannen».

diversaj gentoj, kaj evoluiĝis organizita milito celante mortigi la gentpatron kaj sklavigi la venkitan genton. — Nun aperiĝis kvara epoko: la sklavigita gento ne honoris la venkintan gentopatron kaj estis necese timigi la sklavularon. La gentopatro fariĝis sankta patriarko kiu kontaktis la diacon, aŭ rekte aŭ nerekte per mistikulo, kaj ofendo de la patriarko estis tre grava peko kiu kaŭzigis mortpunon. Depost longa evoluado de la nomita patriarka sistemo, ĉiama batalo inter la diversaj gentoj kiu rezultis venkadon al la plej forta patriarko, aperiĝis la kvina epoko: la patriarko fariĝis filo de Dio kaj nun aperiĝis la »Hierarĥa» sistemo. La reganto fariĝis sanktulo, kaj kolektis al si pastraron kiu sciigis al la regataro ke la »Sankta Reĝo» ordonas ktp., kaj timigitaj la regataro obeis, genuenfalis kaj preĝis al la »Dia» reganto, oferis al li, kaj al la tuta pastraro, la pastraro bone komprenis ke kredanta homaro estis facile regatebla, kaj nun maturiĝis la unua ideo pri »internacia» regado de la homaro: la Babelania — hierarĥia mondregno aperiĝis.

La regantaro ekonomie elsuĉis la regataron, kaj baldaŭ aperiĝis malkontenteco en la diversaj partoj de la mondimperio, agema persano starigis revolucion, venkis la imperiestron kaj starigis novan imperion laŭ la sama sistemo: la Medo-Persia mondimperio. Nun aperas la eŭropa gentaro sur la areno: la Greka-Makedona mondimperio. La imperiestro ne pretendis esti filo de Dio sed provis regi la regataron per konstanta militarmeo. La potenco de la Greka-Makedona imperio translokiĝis al Romo kiu regis laŭ la sama principo kiel la Grek-Makedona imperio.

Interdume disvolviĝis la kristana religio kaj en la jaro 313 deklaris Konstantin la Granda la kristanan religion ŝtatreligion, kaj de nun malfermiĝis nova vojo por hierarĥia regado de la mondo kaj aperiĝis la sesa epoko: la eklezia konsilo en Nicea 325 deklaris la papon en Romo ĉefepiskopo, kaj Leo la Granda deklaris sin »Pontifeks maksimumus» kaj de tiu tempo celas la roma eklezio starigi novan mondampleksan hierarĥion, do mondampleksan »Internacion».

Ankaŭ la israelidoj celis, kiel ankoraŭ la ortodoksaj, krei internacian superregon en la mondo, montrante al la propono de la Dio al ilia patro Abraham, dirante: En via parenco estu la popolo de la tuta mondo benata. — Ankaŭ la profeto Mohameto celis mondregnon en 624, en hierarhia formo, deklarante: Ĉiu kiu mortas per la glavo por »Islam« trovos certe paradizon.

II.

La fina solviĝo de la Roma mondimperio okazis je la ekŝiĝo de la lasta roma imperiestro, Romulus Aŭgustus en la jaro 476 p. Kristo, kaj de tiu tempo evoluiĝis la naciisma ideo en Eŭropo, kaj kies devisio estis: »Partigi kaj regi«. La tuta Eŭropo estis ankoraŭ plej parte agrikultura, kaj la reĝoj en la novorganizitaj ŝtatoj disdonis la teron al grafoj, kiuj sisteme ekspluatadis la kamparanojn; la unua ĝermo de la malkontenteco evoluiĝis, sed iu ajn internacia ideo por liberigi ne formiĝis je tiu epoko.

Nova epoko aperigis je la evoluado de la moderna industrio, okazigita je la invento de la moderna vapormaŝino, konstruita de James Watt en la jaro 1784. Tiu invento tute revoluecigis la industrion, modernaj maŝinoj senlaborigis la laboristaron, kaj la industriistoj gajnis grandan profiton pro la granda diferenco inter la produktada kosto kaj la vendprezo de la produktoj. Do estis la vendprezo pli malalta ol la prezo por la hejmfaritaj produktoj, kaj vigla komercado komencis kaj ampleksiĝis tutmonden. Tiu vigla komercado okazigis koncentrigadon de la grandaj kapitaloj, kiuj de nun enfluis la bankojn, kaj tiuj institucioj nun tute ŝanĝis karakteron kompare la unua oficiala banko, kiu fondiĝis en Venedig 1587; tiu banko nur akceptis monon de komercistoj kaj laŭ ordono pagis al la kreditoroj. La plej modernaj bankoj, kies la plej unua reprezentanto estis — »Clearinghouse« en Londono kiu deŝtatis 1775 sisteme ordigis ĉiun ekonomian aferon per valorpapiroj, nur transportante de konto al konto kaj ne uzante monon. En tiu tempo komencis la vera spekulacio per vendo kaj aĉeto de valorpapiroj; la entreprenistoj fondigis akciajn entreprenojn kaj la akcioj estis disvenditaj al la spekulaciantoj tutmonde, kaj tiun spekulacian konkuradon ekvidis Karl Marx proksimume je la jaro 1840. Tio kaŭ-

zigis la eldonadon de lia verko »La komunista manifesto«, verkita 1847, publikita 1848, en kiu li alvokas la tutmondan laboristaron unuigi en fondiĝo de laboristaro internacion, celante kontraŭbatali la ekspluantaron tutmonde.

Lia celo estis per la komunista ideo forigi la privatan posedrajton kaj fondiĝi fortan ŝtatan institucion, kiu gvidu produktadon kaj disdonu la produktojn al la sociano; ankaŭ la marksistoj kaj sindikatistoj interkonsentis kun la komunistoj pri la forigo de la kapitalistoj, sed ili ne konsentis pri la fondiĝo de forta ŝtato. La anarkistoj pretendas individuan liberecon, liberigita de ĉiu ajn superreganta potenco; la sindikatistoj postulas la socian potencon transdonita al la fakasocioj, organizota industrie. La socialistoj ankaŭ interkonsentis parte kun la komunistoj pri la celo sed ne pri la vojo; la komunistoj preĝas la rektan revolucion, dume la socialistoj preferas evoluigantan vojon. La rezulto ĝis nun estas, ke la diversaj frakcioj ofte parte forgesis la proverbon »Unueco estas potenco«, kaj senindulge interluktas reciproke. La sola realeco estas la komunista sovetunio, kiu laŭ sia ĝenerala konstitucio celas revoluciigi la tutan mondon kaj enanigi ĉion ŝtaton en Sovetion. La celo de la Sovetia unio estas ideologia, kaj oni ne povas nei, ke la ideologia celo estas alloga. Estas ne diskuteble, ke en unuigita mondo ne plu troviĝus lokon por la milita gloro, sed nun ni renkontas »la fortan registaron«, la diktaturo de la proletarosistemo, kiun la socialistoj malfacile povas akcepti, kaj la sindikatistoj kaj la anarkistoj tute ne.

La momentan revolucion, kiun Trotskij atendis deŝtatis la rusa revolucio, ne okazis; la laboristaro en la okcidenta Eŭropo, Ameriko kaj Aŭstralio kolektiĝis al la socialista linio, preferante la demokratian evoluadon, sed en ĉiuj landoj oni pli kaj pli povas konstati diktaturetan tendencon, kaj eĉ en kelkaj ŝtatoj jam regas diktaturo, eble eĉ pli severa ol la soveta. Ideologion, kaj hodiaŭ batalas la tuta homaro, iuj esperante, aliaj senesperante; kelkaj por daŭra posedo de siaj kolonioj, aliaj por akiri novajn koloniojn aŭ por havigi al sia popolo ĝento, raso, sufiĉan grandan vivspacon; ĉiuj juĝas siajn kontraŭulojn kiel krimuloj kaj sin kondutas preskaŭ frenezigitaj. Ĉu troviĝas vojo el ĉi tiu in-

Paco en la mondo.

Tre bone konata promeso, laŭ la legendo elkantita al la paŝtistoj sur la kampoj ĉe Betlehemo. 1939 jaroj jam estas pasintaj deŝtatis tiu alŝtatis promezo estis donata al la homaro, sed, rigardu! Kie en la mondo vi hodiaŭ trovas pacon? La tuta mondo hodiaŭ frakasigas en senespera batalo. Ĉiu ŝtato, ĉiu reganto, ĉiu raso, ĉiu ĝento, ĉiu nacio — jes — ĉiu unuopa homo deziras kaj sopiras al la paco, kaj tamen ne troviĝas paco.

Kio estas la kaŭzo? *Mi! Mi!! Mi!!!* Ĉu estas eble? Ĉu la kaŭzo de la daŭranta malpaco estas mia? Jes! Mi konfesas publike ke parto de la kulpo estas mia; mi ne estas farinta tiom kiom mi povas fari por la paco. Mi starigas la demandon antaŭ vi, bona kamarado, kara leganto: Ĉu vi estas farinta ĉion kion vi povas por la paco? Respondu honeste, pripensu ĉu vi eble povas fari iomete pli multe ol vi estas farinta, por la paco, — pripensu!

Vi eble demandas: kion mi faru? Jes, vi ja, kiel esperantisto, posedas la ilon per kiu vi povas kontakti kun viaj kunhomoj tutmonde; kiam vi skribas leteron al iu ajn kamarado, kiun temon vi pritraktas? Ĉu vi pritraktas la temon pri la reganta malpaco en la mondo?

En la kristana religio estas frazo diranta: »Ĉion ajn do, kion vi deziras, ke la homoj faru al vi, vi ankaŭ faru al ili...«

Tiu frazo meritas honoran lokon, enkadrigita sur la muro, memorata en la cerbo kaj enradikigata en la koron; pripensu; ĉu vi ŝatas, ke iu faras malbonon al vi? Ne! Certe ne. Ĉu vi ŝatas ke iu parolas malbone pri vi? Ne! Certe ne. Memoru: »Faru al aliaj kiel vi volas ke aliaj faru al vi«, kaj vi estas feliĉa, vi povas rigardi al kiu ajn en la vizaĝon, rigardi en lian okulon senhonte kaj streĉi vian manon honeste al li dirante »amiko«.

Denove jaro estas pasinta, kaj baldaŭ nova jaro naskiĝos. Ni estu praktikaj homoj; ni nun promesu al ni mem fari nian eblon por la paco en la estonta jaro; ni komencu je ni

fero, en kiu la homaro hodiaŭ estas falinta?

Daŭros.

J. Snekvik.

Sveda kroniko.

SLEA-grupo, Göteborg pasintjare, post peniga laboro de la tuta estraro kaj ceteraj komitatanoj, por akiri monon por nia tute senmonigita kaso, ni decidis aranĝi festeton okaze de la tago de libro, kaj samtempe iom distri la monakirintojn. Ni luis ĉambrojn nomitajn »Karlssons matsalar», mendis kaj muzikon kaj librovendiston, ni petis kunhelpon de nia k-do Karl Lindqvist, »inter parentese li parolis pir la literaturo en Esperanto», ni decidis pri senpaga eniro kaj bonveno por la membroj, sed tamen nur venis deko.

Pasis jaro kaj nun ni reripetos la aventuron, nur la ejo kaj la prezo iom ŝanĝiĝis.

Sabate la 16-an de decembro okazos festeto en la ejo de Södra Allégatan 10 je la sepa horo vespero. Kostas nur 75 oerojn por persono. Tirharmoniko, violino kaj piano kunhelpas per kontentigi la danĉemulojn. Ankaŭ ni provos aranĝi ekspozicion malgrandan, kune kun librovendado.

Klippan. Marde, la 14-an de novembro, okazis la ordinara monatkunveno. La prezidanto Nils Björk malfermis la kunvenon bonvensalutante la ĉeestantojn. Laŭ skribaĵo de SLEA oni decidis aranĝi la decembran kunvenon kiel literaturvespero. Fraŭlino Karlsson proponis, ke la klubo sendu »Kristnasksaluton» en la gazeto, la klubo decidis laŭ la propono. La prezidanto raportis, ke la rezulto de la propagando por studrondoj fariĝis malbona, oni decidis ree anonci kaj persone propagandi por la studrondoj. Fraŭlino Wester parolis pri la bela urbo Visby kaj ĝiaj vidindaĵoj kaj pri la vidindaĵoj de la tuta insulo. La parolado estis tre interesa. Post kaftinkado la baldaŭe okazonta dekjara jubileo de la klubo estis iomete pridiskutata.

S. O. L.

Malmö. 13-an de novembro okazis la ordinara monatkunveno de L. E. K. La prezidanto raportis, ke literatura studrondo jam komencis kun 18 membroj kaj gvidanto estas k-do Otto Simon. Pri novaj kaj daŭrigaj kursoj li raportis ke ili ne ankoraŭ povis komenci, ĉar ne sufiĉe da anoj sin

mem, ni amu, — amu niajn kunhomojn, estu trankvila, vi ne havas malamikojn en la mondo, vi ne bezonas pafilon ĉar neniu el viaj amikoj direktas pafilon al vi; ni kreos »grandan familion, ni kreos la veran internacion, ni kreos pacon».

Vi ja havas amikojn sciante Esperanton, sendu al li aŭ al ŝi numeron de ĉi tiu gazeto, klarigu al ili ke la tasko de nia gazeto estas krei pacon en la mondo, klarigu al ili ke la celo de ni esperantistoj estas krei la veran, mondampleksan internacion kaj pacon.

Bonan pacportantan novjaron 1940.

J. Snekvik.

anoncis, kaj la kaŭzo certe estas la malbona mondsituacio.

Kiel antaŭe dum la vintroj ni havos la konversacian kunvenon la lastan sabaton en ĉiu monato en la hejmo de A. B. F.

Kristnaskan festeton estos aranĝata, pri la tempo ni sciigos poste en »Arbetet».

Post la paŭzo faris k-do Norman interesan prelegon pri Bulgario.

25-an de novembro la konversacia kunveno en la A. B. F.-hejmo kaj samtempe ni havis la tagon de la libro. Pri libroj kaj pri nia majstro L. L. Zamenhof parolis la k-do Norman kaj Simon kaj kun deklamo, komunkantado kaj bongusta kafo pasis la tempon tro rapide, kaj je la 23.30 horo iris ĉiuj hejmen kontentaj je la vespero (eĉ la librovendanto).

La raportanto.

Ni devas fariĝi pli aktivaj!

Kun granda intereso mi ĉiam legas nian regule aperantan gazeton, tamen unu plendon mi havas; tro malmultaj estas la kunlaborantoj. Certe nia gazeto fariĝus multe pli interesa se oni iel povus akceli plian aktivigon ĉe la diversaj kluboj koncerne la kunlaboradon por nia gazeto. Nia gazeto ja estas kunligilo de ni ĉiuj, kiuj en tiu ĉi mondparto laboras por disvastigi Esperanton en la laborista movado; sekve ĝi estas atesto pri la pli malpli granda aktiveco de nia organizo, estas do tre grave, ke ĉiu klubo, ĉiu unuopa ano ĝin fervore subtenu. En tempo kiel la nuna, kiam la naciisma frenezeco minacas forigi ĉiun prudentan celadon, ĉiun idealisman movadon, estas ankoraŭ pli necese ke ĉiu sentu sian devon kaj ne lasi al aliaj fari la farendan. »El ĉiuj revoluciigaj elpensadoj Esperanto estas la plej revoluciiga», diris iu grava pioniero de nia movado. Se pravas tiu eldiraĵo, pri kio ĉiu vera laborista esperantisto certe ne dubas, estas evidente, ke, por indi al tiu revoluciiga ideo, ni devas entuziasme labori por la iom post ioma finvenko. »Jes vi pravas», eble diras iu, »sed kunlabori nian gazeton estas malfacila afero, tion mi ne kapablas». Bone mi konscias pri tio, estante mem ne tre kapabla, tamen ĉi okaze certe pli gravas la volo ol la kapablo. Mi estas certa pri tio, ke ĉiu klubo, ĉiu unuopa ano pli aktive kunhelpas nur se la volo ne mankus. Tial mi vokas: Gekamaradoj, aktivigu! por ke nia movado transvivu la nunan kaŭzon en la mondo.

SLEA-ano 2216.

Radio.

La Irlanda Radio-stacio en Dublin regule sendis Esperanto-programojn du fojojn monate. La estro de la programoj plendas, ke la esperantistoj ne montras sufiĉan intereson, ne skribante al la stacio post kiam okazis disaŭdigo. Li timas, ke la stacio ne plu sendos, se ni ne per poŝtkarto aŭ letero informos la stacion pri aŭskultita programo. Adreso: Radio-Stacio, Dublin, Irlando. La lasta programo por tiu ĉi jaro estos sendata marde la 19-an de dec. inter la horoj 18.00—18.30 laŭ GMT, ondolongo 531 metr. Programo: Kristnaskaj teatraĵeto. Sendu ricevateston, petu programon de Lorĉan O hUiginn, 39 Westmoreland Str., Dublin, Irlando.

Fredsberedskap.

I över 50 år har esperantorörelsen nu verkat för sina fredliga ideal: att skapa förståelser mellan folken medelst ett gemensamt språk.

I över 50 år har den kämpat för att även de enklare människorna skulle komma varandra närmare, inte endast de politiska och kulturella spetsarna. Under dessa år har språket trängt fram till de mest avlägsna delar av vår jord och i detta nu finns väl inte ett land, inte en stad, knappast en by i den civiliserade världen, där inte esperantorörelsen är representerad.

Trots motgångar och brist på förståelse har skaran av esperantister ökat år från år, ty rörelsen har sin inneboende styrka som bärare av internationell kultur. Om den för ett ögonblick hejdas, ja till och med slås ned av nationell fanatism och trångsynthet i ett land, så reser den sig så mycket starkare i ett annat land. Den kan inte krossas så länge och så visst som idealen äro levande krafter i mänsklighetens vandring mot en okänd framtid, så visst som tanken aldrig kan dö så länge den har en mänsklig hjärna att arbeta i. Alltid finns det någon, som på nytt står redo att höja fanan för mänsklighet och förnuft.

Under förra världskriget spolierades esperantisternas sammanslutningar. Men ändå fanns det här och var små grupper och enskilda som trots allt försökte uppehålla kontakten och i många fall lyckades återställa förbindelser mellan olyckliga människor, som i flykt eller fångenskap skilts från varandra.

Esperantisterna hör just till de krafter, som står redo, att, i mån av sina möjligheter verka för försoning och bygga upp vad förintelsens onda makter slagit ned. Och ju flera vi äro, desto starkare stå vi som en garanti för att samhörigheten mellan folk och nationer inte kan helt brytas sönder.

Det är nödvändigt att esperantisterna under de svåra tiderna håller samman och ställer sina organ till förfogande för att bygga upp en *fredsberedskap*, som står redo att gripa in en gång, då krigets »dynamik» uttömt sina resurser. I detta arbete ha vi esperantister vår givna plats. Håll esperantismens kulturbärande idé levande. E. Norman.

Kristnaskaj horoj.

Rakonto de Pario:

La ĉi-jara Kristnasko estis por la familio Edlund iel pli soleneca. La ĝojsento ŝprucis el la brusto iel pli senĝene, iel pli spontane. Certe pro tio, ke li ĉi-jare laboras k povis provizi por la multe atendata festo la familion per la kutimaj aĉetendaĵoj. Sed ne nur pro tio. Al la familio estis gastanta esperantisto el Balkano, kun kiu la familio delonge korespondis k tial nun ilia ĝojo estis duobla. La tipa sveda atmosfero variigis. Kvazaŭ la ĉeesto mem de la balkano nuancis la svedan festadmanieron kun tiu de sia lando.

Gustavo, fortika k larĝsultra svedo tridekjara, trankvile fumis sian pipon k obla jubilo estis ŝveliganta lian bruston. Kun okuloj ĝojbrilaj li observis jen sian ĉarman Anna, jen sian etan rozvangan Astrid, jen sian balkanan gaston, bruna k kun peĉosimila kaphararo.

— Ĉu ĉe vi oni sammaniere festas Kristnaskon, Boris? — li turnis sin al la gasto.

— Pli malpli same. Sed nian Kristnaskon havas slavan k ankaŭ orientan karakteron.

— Per kio do ĝi diferencas? Rakontu iom, kara Boris. Certe estos interese por ni aŭdi — ekpepis Anna per sia mola k melodia voĉo k ŝiaj sukcesbrilaj okuloj karesis la peĉecan kaphararon de la balkano.

— Kion diri, Boris komencis heziteme. Ankaŭ ĉe ni Kristnasko estas granda festotago. Ni tamen festas ĝin ne la 25-an de Decembro, sed la 7-an de Januaro. Kaj oni zorgas kiel decas festi ĝin, fastante ses-sep semajnojn. Almenaŭ la maljunaj ankoraŭ fastas. La junaj ne setas tiel naivaj.

— Pardonu, Boris, bonvolu preni eigaredon.

— Nu, mi petas, Gustavo, ne interrompu la interesan rakonton, elpepis la voĉo de Anna, kiu kun streĉa atento eksekvis la vortojn de Boris.

— Dankon. Antaŭ Kristnasko la domomastrinoj zorge k akurate purigas la hejmon, kolorigante k lavante. Ili kutimas por Kristnasko k Pasko fari fundamentan trapurigon de sia hejmo. Kaj la vesperon antaŭ Kristnasko la gefamilianoj frue kolektiĝas ĉirkaŭ komunan manĝotablon. La plej aĝa incensas, prononcante pre-

ĝon antaŭ la sankta ikono, kie brulas flosanta sur oleujo kandleto. La familianoj unu post alia alternas por kisi la ikonon. Mi rememoras, kiam mi estis infano, mi ne scias kial, sed mi ne volis kisi ĝin. Panjo murmure riproĉis min k paĉjo skuis minace al mi la kapon. Avo mire okulumis min, krucesignante k balbutante: »Dio, dio, kia framasono fariĝos mia nepo.»

— Ankaŭ ĉe ni la junaj ne estas tre religiaj, intervenis Gustavo.

— Neniu demandas vin pri tio, kvazaŭ ial ofendita, rimarkigis Anna. Boris ridetis bonkore, dum Gustavo trankvile daŭrigis fumi sian pipon.

— Poste la domomastrino distribuas al ĉiu manĝaĵon, kiu konsistas el senviandaj kuiritaĵoj: lento, brisikaĵo, kompotoj k diversaj fruktoj. En Kristnaska Vespero ĉe ni oni ne manĝas, kiel ĉe vi, specialan fiŝon,* ĉar en Balkano fiŝo ĝenerale ne tre abundas. Ankaŭ kaĉo ne estas servata.

Boris per fingrofrapeto defaligis de sur sia cigaredo la cindraĵon, meditante absorbe dum momenteto.

— Post vespermanĝo oni kutime rakontas al la geinfanoj pri la naskiĝo de Jesuo Kristo k aliajn bibliajn epizodojn, ligitaj al la sama. Mia avino tiel simple, nature k versimile rakontis kiel Maria k Jozefo estas atingintaj la kabanon, kie naskiĝis Jesuo, kiel sur la ĉielo anĝeloj ĥore kantis porpacajn kantojn, k al mi ŝajnis, kvazaŭ ŝi mem proprokule estis vidinta ĉi ĉion.

— Ĉu ankaŭ ĉe vi oni havas Kristnaskan Arbeton?, ekdemandis Anna.

— Preskaŭ ne. Ĝi estas konata nur en la urbo k ne ĉe multaj familioj uziĝas. Eble pro tio, ke ĉe ni ne estas tiom multe da pin- k abi-arbaroj kiel en Skandinavio.

— Kaj ĉu oni faras al la infanoj kristnaskajn donacojn, onklo Boris? — aŭdiĝis la voĉeto de Astrid, kiu ankaŭ aŭskultis tenante surgenue sian ŝatan pupon.

— Ne kareta. Oni rakontas dum tiu vespero al nia geinfanoj, ke morgaŭ frue venos la maljuna Neĝulo kun plena sako da donacaĵoj k ili ĝojas. Sed tiu Neĝulo neniam venas k la infanoj ĉiam restas sendonacaj.

* Lutfisk.

Anna servis kafon, sekvante per oreloj la rakontadon.

— Frue matene en la sekvanta tago ĉiuj sin vestas per novaj kostumoj k iras al preĝejo, same kiel ĉe vi antaŭe. Eĉ tiuj, kiuj dum tuta jaro ne enpaŝas preĝejon, tiam vizitas ĝin. Post finiĝo de la meso oni tuj revenas hejmen por tagmanĝi. La ŝatata manĝaĵo en tiu tago estas porkidaĵo. Se oni ne havas, najbaroj donacas al oni. En tiu sankta tago ja neniu devas malsati. Kaj trinki iom pli da vino k eĉ ebriiĝi ne konsideriĝas peko. Oni ne kutimas servi kafon. La vino komplete k senmanke anstataŭas ĝin.

— *Jaså!* — ekinterjekciis Gustavo. Mi preferus tian Kristnaskon...

— Ni nun funkciigu la radio-aparaton por aŭdi kristnaskajn kantojn, — proponis Anna post kiam Boris eksilentis.

Kvieta, sed soleneca melodio aŭdiĝis k plenigis la ĉambron. La kandletoj sur la Kristnaska Arbetu ektremetis kvazaŭ riverence.

— Ĉu en la Balkanaj landoj oni kantas tiajn Kristnaskajn kantojn, Boris? — ekdemandis Gustavo post momento, kiam la muziko ĉesis.

— Komprenoble. Ĉe ni bulgaroj, ekzemple, junuloj, precipe en la vilaĝoj, faras viziton de domo al domo, salutante la hejmanojn per kristnaskaj kantoj. Tiuj junuloj nomiĝas *koledari*. Ili kuniras grupe vestitaj en buntaj popolkostumoj k ĉiu kunportas longan bastonon. Sur ĝin oni alkroĉas la donacojn, kiujn la hejmanoj faras: salumitan porkaĵon, sekigitajn sur ŝnuro paprikojn, fruktojn, monerojn k diversajn aliajn objektojn. Sed estas kantataj ankaŭ aliaj popolkantoj. Posttagmeze, kvankam estas malvarme, knabinoj k knaboj kolektiĝas sur la placon, kie kutime okazas rondancoj. Du grupoj da geknaboj ordinare konsistantaj el la tuta grupo, kantas alterne. Kaj se estas tamburistoj, oni rondancas sub la takto de la muziko, pistante tre vigle la neĝon sub siaj piedoj. Ĉirkaŭe amasiĝas geinfanoj k gemaljunuloj por rigardi. La slavoj dancas tre vigle k elaste. Tio estas unu manifestiĝo de nia sudana temperamento. Sed al mi ŝajnas, tiun kutimon festi publike k kolektive interamuziĝi per rondancoj k komunaj kantoj ni heredis de la antikvaj grekoj (helenoj) kiuj aranĝis gajajn festenojn, t. n. orgiojn. Sed tio estas alia temo...

— Nu jes, vi skribis en unu el viaj leteroj pri tio, — diris Gustavo. Certe, certe Kristnasko anstataŭis iun idolanan feston, kies karakteron, malgraŭ ĉio, ĝi ne sukcesis malkonservi. Pri tio ekzistas kelka literaturo. Mi legis iam iujn broŝurojn...

— Sendepende de tio tamen, por mi Kristnasko estas nur tago, en kiu oni honorigas la naskiĝon de homo, kiu abnegacie ĝis martireco predikis pacon k juston sur la tero.

Boris eldiris tiujn vortojn malrapide k akcente. Per tio li volis aparte substreki ilian signifon. La rubenaj lipoj de Anna duone malfermiĝis por esprimi sian nekomprenon aŭ surprizon.

— Certe vi pravas, Boris, — aprobis Gustavo. Via pensmaniero estas ĝusta. Sed aŭskultu kion ĵus skribis al mi mia franca korespondanto:

»Kara sveda amiko!

« Kuŝante en cementa tranĉeo sub la hajla pluvo de ŝrapneloj en la okcidenta fronto, mi provas sur mia tornistro skribi al vi kelkajn liniojn por bondeziri al vi k viaj samfamilianoj feliĉajn Kristnaskon k Novjaron. Mi esperis, ke almenaŭ ĉi-jare mi povu pasigi hejme la kristnaskajn tagojn, sed ve! mi devas putri ĉi tie. Ĉi-jare ni festas Kristnaskon, tago de paco, sed ĉiam ni travivas sangajn Kristnaskojn. En Kristnaskaj tagoj iam mia avo estis elspirinta sur barikadoj, kie reakciaj armeoj faris pogromojn. En Kristnaska Vespero mia patro pereis ĉe Verdun en la mondmilito. Du Kristnaskojn mi pasigis en la ŝlimaj tranĉeoj de Madrid, defendante la urbon kontraŭ la frankanoj, kiuj tiam pli kruele atakis k gratulis al la urbo, 'feliĉan Kristnaskon' per obusoj.»

»Certe ankaŭ ĉi-jaran Kristnaskon mi pasigos en tranĉeo. Mi ne scias ĉu mi travivos. Ĉiukaze trans la limo oni pretigas monstrekan ofensivon. Sanga Kristnasko...»

»Mi ne scias, kara amiko, ĉu mia ĉifonpapera letereto atingos vin. Sed en tiu momento, kiam mi tenas la kranon, via lando k la tuta Skandinavio elstaras antaŭ mia imago kiel fabela miraĝo, angulo de demokrateco, paco k libero. Vi diru al viaj gekamaradoj konservi ilin k dissemi larĝen tra la tero. Mi ankoraŭ esperas je la verda stelo.»

»Pacan Kristnaskon k ĉion plej bonan deziras al vi k viaj samfamilianoj via franca amiko.

Luis de D.»

Ŝtonoj sur la vojo de l' Esperanta lingvo.

Oni proponis al mi, ke mi svedlingve verku la artikolojn pri »Ŝtonoj sur la vojo...», por ke la komentantoj pli bone komprenu.

Bonintencu propono, kiun mi tamen ne povas sekvi, tial

ke la artikoloj ne estas verkitaj por personoj ĵus ekstudintaj la lingvon Esperanto, sed por pli progresintaj lernantoj, kiuj jam provis praktike uzi la lingvon, kaj dum tiuj provoj faletis sur la ŝtonoj,

ke Esperanto por tiaj »komencantoj» certe estas pli alloga ol la sveda lingvo, kaj

ke ĝi krom tio donos al ili certan ekzercon venke ataki la »ŝtonojn».

Ne konsideru la ekzemplojn, kiujn mi faras, tro ekstremaj; ĉiujn mi efektive renkontis dum mia laboro en la esperanto-movado.

3. Kelkfoje oni renkontas esperantan vorton, kiu tiom similas al sveda vorto, ke oni senhezite tuj tradukas

Boris enpense klinis kapon. Li apenaŭ povis supervenki sian kordoloron, sen doni eksteran esprimon de sia angora animstato.

— Kaj vidu kiel juna k vivoplana li estas, — Gustavo montris al Boris la fotografajon de sia franca korespondanto.

— Bonan sorton havu li, feliĉo ŝirmu lin, — flustris Anna.

La kantoj ĉesis por doni lokon al tagaj novaĵoj.

»Dum la nokto germanaj eskadriroj da bombard aeroplanoj entreprenis superflugojn super britaj apudmarbordaj urboj, ĵetante konsiderindan kvanton da bomboj. La nombro de la pereintoj ankoraŭ ne estas definitive konstatita, sed ilia nombro ŝajnas esti pli granda ol oni komence supozis.»

»La agentejo Havas komunikas el Paris pri grandaj bataloj okazintaj en la okcidenta fronto dum la lasta nokto, kiu tute ne estis senbatala, kiel oni povis atendi. Estas oferoj ambaŭflanke, sen tamen registriĝi pozici-ŝanĝo.»

Post la paŭzo la melodijaj sonoj de la Kristnaska kankoro ree aŭdiĝis:

»Paco sur la tero...»

Ekstere la vespera krepuskiĝo estis kreskanta.

Anna lumigis la lampon.

— Kiaj Kristnaskaj horoj...

kaj uzas ĝin laŭ tiu signifo, kiun havas la sveda vorto.

Pri tia kvazaŭ natura erartraduko eble kuŝas tio, ke en la komenco de kelkaj lernolibroj abunde aperas internaciaj vortoj. Tiu emo de kelkaj verkistoj per internaciaj vortoj surprizi la lernantojn pri la facileco de Esperanto do ne ĉiam efikas bone.

Kial en la komenco de lernolibro troigi la uzadon de tiaj vortoj, kiaj: *aeroplano, aŭtomobilo, doktoro, elefanto, hundo, kato, krokodilo, maŝino, profesoro, telefono, telegrafo* ktp.

Ne estas mirinde, ke lernanto, post ellerno de tiom da »svedaj» vortoj, konsideras ĉiun svedsonan vorton internacia, kaj tial eraras pri ekzemple jenaj vortoj: *Glaso*, kiam temas pri la materio *vitro* (fenestrovitro); *korvo* kaj *osto* laŭ la firma konvinko de la komencanto estas kolbaso respektive fromaĝo, sed reale ili ja ne havas ion komunan kun manĝaĵo; *vesto* ne estas nur veŝto, kiu lasta siavice estas nur parto de vesto; *akselo* ne estas ŝultro, sed subbrako (svede »armhåla»). Specialan atenton postulas i. a. la vortoj *akso* kaj *spiko*, el kiuj la lasta signifas svedan vorton, kiu estas elparolata ĝuste kiel la unua.

Ĉar al tia eraruzo instigas kelkaj lernolibroj pro trouzado de internaciaj vortoj, estus bone je nova eldono de tia libro atenti pri tiu afero (invito al s-roj verkistoj). Certe estus plej bone lasi al la lernantoj tuj »kapti la virbovon ĉe la kornoj», nome en la komenco de la libro uzi nur tiajn vortojn, kiaj estas malsimilaj al la svedaj. Almenaŭ eviti tiajn, kiaj estas tro svedsonaj. Tio devigus kaj kutimigus la lernantojn ĉiam serĉi novan vorton en la vortaro. Pripensinde estas, ĉu oni uzu kelkajn vortojn, kiuj malgraŭ sia svedsona karaktero tamen havas tute alian signifon ol la sveda vorto. Per tia aranĝo oni al la lernanto klare komprenigus, ke li ĉiam devas kontroli ĉiun vorton novan.

Al vi, k-do komencanto, mi varme rekomendas: Ĉiam bone kontrolu en la vortaro ĉiun novan vorton, eĉ se ĝi tiom similas al sveda vorto, kiom ĝemeloj similas unu al la alia. Sek-

vante tiun konsilon, vi ne eraros pri iu vorto.

B. Nesufiĉa scio pri la ĝenerala gramatiko.

La gramatikaj reguloj de Esperanto ja estas rimarkinde malmultaj, kaj, kio estas plej grava, senesceptaj. Oni tial povus kredi, ke ĉiu ajn, eĉ tiu, kiu estas absolute nescia pri la ĝenerala gramatiko, post nur mallongtempa studado de la esperanta gramatiko, jam sufiĉe bone estrus ĝin.

En la realo montriĝis, ke tiel ne estas.

Tiu afero tamen ne estas tro stranga. La gramatiko de Esperanto estas simpla. Jes, ĝi estas, pri tio mi absolute ne neas. Sed mi ankaŭ ne povas ne aldoni: »Ĝuste ĝia simpleco kelkfoje trompas la komencanton pri iu aŭ alia afero, ĉar nesciante la ĝeneralan gramatikon, li ne havas tiun komparilon, kiu estas necesa je kelke da lingvaj aferoj.»

En Esperanto la reguloj de la gramatiko estas tre malmultaj. Nu, ankaŭ pri tio mi ne protestas, sed nur aldonas: »La reguloj de la esperanta gramatiko estas malmultaj. Nu, tio montras, ke ili ampleksas po pli malpli granda aro da reguloj de la ĝenerala gramatiko.»

Ĉu estas mirinde, ke komencanto kelkfoje eraras pri la ĝusta gramatika regulo? Certe ne!

Feliĉe ne estas absolute necese, tute plene gramatike scipovi la lingvon. Frazo, kiu pekas kontraŭ la gramatiko, povas tamen esti komprenata. (Tia frazo tamen plej ofte ne estas same belsona kaj ankaŭ ne same flue elparolebla, kiel gramatike korekta frazo.) Nur en ekstremaj okazoj gramatike korekta frazo urĝas. Ekzemple frazo, kies subjekto kaj rekta komplemento estas ambaŭ personoj. Kelkfoje ankaŭ la plural-finaĵo *j* ludas tre gravan rolon, kaj tial postulas gramatike korektan frazon.

Radikala rimedo kontraŭ gramatikaj eraroj kompreneble estus — speciala studo de la ĝenerala gramatiko. Sed ne multaj el la lernantoj de Esperanto emas fari tion. Ke la plej multaj eĉ konsideras tion tre teda kaj malagraba, estas afero, kiu estas konata de ĉiu kursgvidanto.

Nu, gramatika lernolibro, kiu sufiĉgrade vekus la intereson kaj atenton de la lernanto, ankoraŭ ne aperis. Eble ĝi iam aperos. Ĝi ĉiuokaze devas esti verkota de persono, en kiu

kuniĝas la ecoj de unuaranga pedagogo kaj eminenta verkisto, de tia, kia scias popularscience pritrakti tiun ege malfacilan aferon.

1. La plurala finaĵo *j*.

En sia fundamenta funkcio la finaĵo *j* montras multnombbron ĉe substantivoj, adjektivoj kaj posesivaj pronomoj. Ĝi estas uzata, kiam temas pri pli ol nur unu afero. Ekzemple: *unu* knabo, sed *du* knaboj; *unu* alta domo, sed *du*-altaj domoj; la libro estas *mia*, sed la libroj estas *miaj*.

Tio ŝajnas esti sufiĉe facila eĉ por komencanto. Sed, kara k-do, »Ne prijuĝu la hundon laŭ ĝiaj haroj!»! Ekzistas kelkaj »kaptuloj», kiuj estas sufiĉe bone kaŝitaj. Kion vi opinias pri ekzemple jena sveda frazo: »*Det är min hund och katt.*»

Tre ofta traduko de tiu frazo tekstas: »*Estas mia hundo kaj kato.*» Sed tio estas nur laŭvorta traduko, kiu esperante signifas, ke nur la hundo estas mia, sed ke la kato apartenas al iu alia, ĉiuokaze ĝi ne apartenas al mi. Korekta frazo tekstas: »*Estas miaj hundo kaj kato.*». Ĉiam la sveda esprimmaniero faras influon.

»Sed», respondas k-do N. N., »ja ne estas pli ol nur unu hundo, kaj same ne pli ol nur unu kato.»

Jes, vi pravus, k-do. Sed, kato estas besto, hundo estas besto, do kune *du* bestoj. Sekve oni devas uzi la finaĵon *j*. Esperanto majstre superas naciajn lingvon, koncerne la logikon, ĉu ne?

Sed tiu ekzemplo tamen estas problemo nur post ĵuskomencantoj! Jes, povas esti, sed reale ĝi en diversaj nuancoj aperas ankaŭ ĉe progresintoj. Mi faros kelkajn ekzemplojn:

»*Jag har en röd, en blå och en gul klänning*» signifas, ke mi havas entute tri robojn, el kiuj unu estas ruĝa, unu estas blua kaj unu estas flava.

Se mi laŭvorte tradukas la frazon: »*Mi havas ruĝan, bluan kaj flavan robon*», la frazo signifas, ke mi havas nur unu robon, kiu havas ruĝan, bluan kaj flavan kolorojn. Nu, por ne mensogi pri malabundo de posedataj roboj vi do traduku: »*Mi havas ruĝan, bluan kaj flavan robojn.*»

Ĉiam atentu pri la finaĵo *j* ankaŭ ĉe adjektivo! Se vi ekzemple havas pli ol nur unu ruĝan robon, la supra ekzemplo tekstus: »*Mi havas ruĝajn, bluan kaj flavan robojn.*»

»*Gentila kaj diligenta knabo*» sig-

nifas, ke la knabo estas kaj ĝentila kaj diligenta, sed »*gentila kaj diligenta knaboj*» signifas, ke la unu el la knaboj estas ĝentila kaj la alia diligenta. (Malgranda kaŭzo — granda efiko.)

Kelkfoje oni renkontas frazon, kiu, kvankam gramatike korekta, tamen estas dusenca, t. e. havas du signifojn. Ekzemple: »*Junaj kaj ĉarmaj virinoj plaĉas al la generalo.*» La frazo signifas: 1. Ĉiuj el la virinoj estas kaj junaj kaj ĉarmaj. 2. El la virinoj unuj estas junaj, la aliaj ĉarmaj. Se necesas distingi tiujn du signifojn, oni skribu ekzemple por 1 »*Junaj, ĉarmaj virinoj...*», kaj por 2 »*Tiel junaj kiel ĉarmaj virinoj plaĉas...*» Plej ofte tia distingo tamen ne estas necesa, ĉar la cetera teksto klare montras la ideon.

En la frazo: »*Jag har en röd, en blå och en gul klänning*» la sveda numeralo *en* funkcias kiel nedifina artikolo. Tial la frazo estas klare komprenata svedlingve. Sed Esperanto ja ne havas nedifinan artikolon, kaj tial oni ne scias, ĉu la adjektivoj ruĝa, blua kaj flava montras po unu eco de po unu el tri roboj, aŭ ĉu ili montras po unu eco de unu sama robo. Ĝuste el tio konsistas la malfacilaĵo.

Ĉar en tia frazo memstaraj adjektivoj ne klare esprimas la ideon, tiun devas montri la substantivo. Pli bone oni komprenas la aferon, se oni konsideras la frazon mallongigita. La nemallongigita teksto de la supra ekzemplo do estas: »*Mi havas ruĝan robon, bluan robon kaj flavan robon.*» En tiu frazo estas klare esprime, ke la adjektivoj difinas po unu robo. Kaj, ĉar estas tri adjektivoj, ankaŭ devas esti tri (kio ja estas pli ol nur unu) roboj.

Sed adfoja ripeto de unu sama substantivo farus la frazon tre peza kaj nenecese longa. Tial oni mallongigas ĝin per tio, ke oni forlasas la substantivon ĉe antaŭa(j) adjektivo(j), kaj per la finaĵo *j* ĉe tiu substantivo, kiu staras post la lasta adjektivo, montras, ke la frazo estas mallongigita. Tiel mallongigita frazo havas tute saman signifon kiel nemallongigita frazo.

Do la frazo: »*Mi havas ruĝan robon, bluan robon kaj flavan robon*» egalas al: »*Mi havas ruĝan, bluan kaj flavan robojn.*»

Sekve oni devas je mallongigo de simila frazo esprimi tion per la finaĵo *j* ĉe la substantivo, kiu en tia

Bonan kristnaskon kaj feliĉan novjaron deziras al la gekamaradoj en Esperantio.

BORÅS.

Laborista Esperanto-Klubo de Borås deziras Bonan Kristnaskon kaj feliĉan Novjaron al ĉiuj gekamaradoj.

Andersson, Bror, kaj edzino.
Andersson, K. G.
Andreasson, Allan.
Fransson, Irma.
Johansson, Lilly kaj Elis.
Jonasson, Aina kaj Gösta.
Karlsson, Erik.
Lord, Evert.
Olsson, Rut.
Schuldenfrei, E. Ch.
Svensson, Miralda kaj Nils.
Wennerholm, Gösta.

FRISTAD.

Larsson, Olof.

GRUMS.

Andersson, Gustav.
Andersson, Ragnar.
Elg, Gunnar.
Gustavsson, Tage.
Jansson, Gustav.
Karlsson, Ernst.
Kruslock, Robert kaj Ester.
Larsson, Ernst.
Nordling, Georg kaj Lars.
Nilsson, Helmer.
Sundén, John.

GÖTEBORG.

Laborista Esperanto Grupo de S. L. E. A. deziras al ĉiuj esperantistoj Bonan Kristnaskon kaj Bonan Novjaron.

Björsson, Hugo.
Carlsson, Ernst.

Dalkvist, K. A., kaj edzino.
Johansson, Margit.
Kropp, Anna.
Nilsson, Ivar, kaj familio.
Olausson, Per.
Olsson, Signe.
Persson, Karl.
Persson, Oscar.
Persson, Oscar.
Ström, Sven.
Wångberg, Carlo.
Öberg, Edith.

S. K. F. Esperanto-Klubo.

Andersson, A. M., kaj familio.
Andersson, Ernst.
Andersson, Rikard, kaj familio.
Becker, Arno, kaj familio.
Ericson, Ebbe.
Ericson, Gurli, kaj fianĉo.
Jakobsson, Helge.
Johansson, Adolf, kaj edzino.
Lindgren, Gunnar, kaj familio.
Ohlsson, Erik, kaj familio.
Persson, Carl, kaj edzino.

Klubo Esperantista de Tramistaro.

Abrahamsson, Nils, kaj familio.
Andersson, Agaton, kaj familio.
Andersson, Sven.
Axelsson, Bertil, kaj familio.
Bengtsson, E. G.
Bengtsson, Sigfrid, kaj familio.
Berger, Manfred.
Björkman, Gösta, kaj familio.
Ericsson, Albert, kaj familio.
Gustafsson, Axel O., kaj familio.
Hansson, Johannes, kaj familio.
Henriksson, Richard, kaj familio.
Johansson, Anders, kaj familio.
Carlsson, Oscar, *Stp.*, kaj familio.
Carlsson, Oscar, *M.*
Larsson, August, kaj familio.
Larsson, Filip, kaj familio.
Lundin, Helmer, kaj familio.
Per, kaj familio.
Sandgren, G.
Tobiasson, N. Th., kaj familio.
Westergren, Hj.

HUSKVARNA.

La esperanto-Klubo »La Verda Stelo», Huskvarna, deziras bonan Kristnaskon kaj bonan Novjaron.

Andersson, Herbert.
Andersson, Sivert, kaj fianĉino.
Engström, Tage.
Fagerberg, Herbert.
Fredriksson, Sigfrid, kaj fianĉino.
Gustavsson, Torsten.
Håkansson, Lennart, kaj fianĉino.

Johansson, Sigurd, kaj fianĉino.
Johansson, Vitus, kaj familio.
Johnsson, Walter, kaj familio.
Josefsson, Nils.
Kohl, han kaj familio.
Landén, Ivar.
Lindell, Enoc, kaj familio.
Lundberg, Axel.
Malcolmsson, Bertil, kaj fianĉino.
Moberg, Gunhild.
Nordh, Bengt.
Olander, Ivan.
Pettersson, Gustaf.
Rendahl, Hans.
Rosengren, A. B., kaj familio.
Samuelsson, David, kaj familio.
Sandahl, Walter.
Svensson, Elof, kaj fianĉino.
Svensson, Walter.
Söderström, Erik, kaj familio.
Söderström, Torsten, kaj familio.
Westman, Lars.

HÖGLAND.

Söderman, Oskar (Sörfors).

JÖNKÖPING.

Smolando distrikto de S. L. E. A. elkore salutas al ĉiuj samideanoj.

Laborista Esperanto-Klubo de Jönköping.

Aldén, Olof kaj Dagmar.
Andersson, Erik, kaj familio.
Carlsson, Bertil.
Edström, Gustaf, kaj familio.
Ekholm, Wiktor.
Fridholm, Sven.
Hansson, Joh., kaj familio.
Hellberg, Gunnar.
Jonsson, Gustav, kaj familio.
Lindberg, Nanna.
Lundberg, Paul.
Sandberg, And. B., kaj familio.
Westberg, Thore.

KALMAR.

Alm, Siri.
Carlesson, Nils.
Cenell, Jane.

frazo staras sole post la lasta adjektivo, sed estas forlasita ĉe la aliaj adjektivoj.

Eble la klarigo fariĝis iom longa, sed tio estas necesa, por ke la lernanto kaptu la fundamentan principon de la regulo. Mi ankaŭ kiom eble plej multe klopodis eviti gramatikajn terminojn, kiujn ja la plimulto konsideras — balasto.

Gast.

Erlandsson, Ingeborg.
Fred, Sven.
Hosinsky, Elisabet.
Isaksson, Margareta.
Johansson, Allan.
Johansson, Gulli.
Johansson, Olof.
Johansson, Rut.
Johansson, Tore.
Kindgren, Nils.
Levi, Herbert kaj Margit.
Lindgren, Olle.
Lundberg, Gefratoj.
Månsson, Hugo.
Pettersson, Curt.
Akerlind, Åke.

Al niaj geamikoj ni deziras
agrablajn festotagojn kaj
feliĉan novan jaron.
Samtempe ni sciigas ke ni
geedziĝis la 12. 12. 1939.
Margit Lilian Svensson.
Herbert Levi.
Nybrogatan 22, Kalmar.

KLAGSHAMN.

Nilsson, Harry.
Svensson, Birger.

Laborista Esperanto-Klubo
en Klippan deziras al ĉiuj
esperantistoj Bonan Krist-
naskon kaj Feliĉan
Novjaron.

KNUTBY.

Dr. Szilágyi, F kaj Rose Szilágyi.

KRYLBO.

Bengtsson, Karl.
Gustavsson, E., kaj familio.
Johansson, A., kaj familio.
Johansson, Elon, kaj familio.
Nordström, B., kaj familio.

LIDKÖPING.

Abrahamsson, May kaj Gunborg.
Andersson, Nancy.
Lundqvist, Astrid kaj Sven.
Sjöholm, Vivan kaj Tage.
Österberg, Gösta, kaj fianĉino.

LILLA EDET.

Jacobsson, Anna.
Jocknich, Otto.
Nilsson, Arne.
Olofsson, Einar.

LYSEKIL.

Utberg, Sven.

LÄRBEO, Gotland.

Malmkvist, K. kaj A.

MALMÖ.

Laborista Esperanto-Klubo
de Malmö, sendas solida-
rajn salutojn al ĉiuj bata-
lantaj gekamaradoj.

Andreasson, Robert.
Cronquist, A.
Eneroth, Einar,
Holmberg, Erik.
Holmgren, Georg.
Håkansson, Einar.
Ingvo kaj edzino.
Jönsson, Gunnar, kaj edzino.
Knutsson, Einar, kaj edzino.
Larsson, Torsten.
Lidman, Stig.
Lidman, Svea.
Malmgren, Knut, kaj familio.
Niklasson, Emil, kaj familio.
Norman, Einar, kaj familio.
Palmqvist, Henny.
Persson, Nils.
Petersson, Erik.
Simon, Otto, kaj familio.

NOCKEBY.

Schneeberg, Hanni.

NYNÄSHAMN.

Karlsson, Karl.
Karlsson, Luise.
Lindgren, Mante kaj familio.
Thörnqvist, Paul.

RUDA.

Gustavsson, Rune.
Johansson, Johan.
Johnsson, (Sigge) Sigvard.

RASUNDA.

Appelkvist, W., kaj familio.
Carlsson, C. F.
Engholm, G., kaj edzino.
Johansson, Ernst, kaj familio.
Johansson, Martin, kaj familio.
Larsson, H., kaj familio.
Nilsson, A. L., kaj familio.
Nordin, A., kaj edzino.
Skogsberg, K. G., kaj familio.
Åkerstedt, Sven.

SALTSJÖBADEN.

Engström, Maj-Britt.

SKOGHALL.

Aldrin, Edvin, kaj familio.
Berglund, Sven.
Larsson, Claes, kaj familio.
Olsson, John, kaj familio.
Oskarsson, Johan, kaj familio.
Persson, Erik, kaj familio.
Stjernlöf, Bengt, kaj familio.

SKÖNSBERG.

Bonan Kristnaskon kaj
Novjaron deziras Nova
Vento, Skönsberg.

Berglund, Thor, kaj familio.
Ericsson, Greta.
Ericsson, Helge, kaj familio.
Hofring, Torsten.
Högstedt, Hilmer, kaj familio.
Lindeberg, Barbro.
Lindgren, Carl.
Olsson, Carl, kaj familio.
Sollander, Emil.
Ström, Erhard, kaj familio.
Svanström, Brian, kaj familio.
Sörman, Hilding, kaj familio.
Viklund, Alfred, kaj familio.
Åkerstedt, Alfons, kaj familio.

SMALANDS ANNEBERG

Bloom, Elof, kaj fianĉino.
Engdahl, Sture.
Faager, Harry, kaj familio.
Svanström, Erik.

STOKHOLMO.

La SLEA-ejo, La Plenum-
Komitato de SLEA, Sveda
Esperanto Oficejo kaj La-
borista Esperantisto deziras
al la distriktoj, al la klu-
boj kaj al ĉiuj anoj de
SLEA: BONAN KRIST-
NASKON kaj BONAN
NOVAN JARON.

Fervojista Esperanto-
Klubo de Stokholmo
deziras al ĉiuj kolegoj kaj
esperantistoj bonan Krist-
naskon kaj Feliĉan Nov-
jaron.

Andersson, Majgret.
Andersson, Gustaf.
Carlstedter, Gösta, kaj familio.
Christiansson, Sture.
Dewe, Emmy.
Eklund, Efr.
Eliasson, Edvin.
Eriksson, Algot.
Ernesto.
Forsström, Olga.
Holmgren, Carin.
Honeth, Dagmar.
Johansson, Gerhard.
Johansson, Harald.
Karlsson, Gunnar.
Karlsson, J. A., kaj familio.
Karlsson, Valter.

Landin, Emil.
Lindberg, Elsa.
Lingman, John.
Lundin, J. A.
Lånström, Knut V.
Löfgren, Axel.
Mattsson, Victor.
Melin, Sven.
Nordin, Josef, kaj familio.
Sjöholm, John.
Stenberg, Axel.
Sthorm, Asta.
Strandberg, C. E., kaj familio.
Thyr, Karl, kaj edzino.
Westin, Eivor.
Östlund, Greta.
Östlund, Linnéa.
Örtengren, Bertil, kaj familio.

Laborista Esperanto-Klubo
de Stokholmo deziras al
siaj anoj kaj al ĉiu klubo
esperantista Bonan Krist-
naskon kaj Bonan Nov-
jaron.

Laborista Esperanto Klubo de
Stokholmo.

Almroth, Carl.
Bepperling, Ernst.
Ekstrand, Hugo.
Entrich, Werner.
Eriksson, Anna kaj Ivar.
Eriksson, Ernst kaj Hulda.
Eriksson, Elzy kaj Sven.
Gast.
Gehlin, Arvid, kun familio.
Gopo kaj Ella.
Johansson, Folke E.
Lundberg, Maja.
Nilsson, Yngve.

Tramista Esperanto-Klubo de
Stokholmo.

Ahlkvist, Malte, kaj familio.
Andersson, Arvid, kaj familio.
Andersson, John, kaj familio.
Andersson, Vallentin, kaj familio.
Bågestam, Henrik, kaj familio.
Carlsson, Sven, kaj edzino.
Cervin, Rut.
Dahl, Affe.
Edberg, Edvin.
Edenborg, Axel, kaj familio.
Eliason, J., kaj familio.
Ericson, Linnéa kaj Oscar.
Geist, Hj., kaj familio.
Gustavsson, Linjo kaj Gunnar.
Hammar, Gösta, kaj edzino.
Idegran, kaj familio.
Johansson, Alfred, kaj familio.
Johansson, Arvid, kaj familio.
Karlsson, Edvin, kaj familio.
Karlsson, Viktor, kaj familio.
Karlsson, Viktor.
Kjellberg, Edvin, kaj familio.
Kumlin, Henning, kaj familio.
Landkvist, Herbert, kaj familio.
Lindqvist, Hilmer, kaj familio.
Lundkvist, Einar, kaj familio.
Låge, Gust. Ad., kaj familio.
Magnusson, Anton, kaj familio.

Månsson, Gunnar, kaj familio.
? ? ? ?
Persson, Oscar, kaj familio.
Pettersson, A. K. kaj Ingeborg.
Pettersson, Hugo.
Pettersson, Karl.
Rosell, Gunnar, kaj familio.
Sefverblad, C. E., kaj familio.
Stenström, Eskil, kaj familio.
Svensson, Ester kaj Anders.
Svensson, Nils, kaj familio.
Söderström, G.
Törnblom kaj infanoj.
Wedén, Filibert kaj Ebba.
Westergren, John, kaj familio.

TROLLHÄTTAN.

Andersson, Claes, kaj edzino.
Andersson, Erik, kaj familio.
Andersson, Evert.
Andersson, Gunnar.
Andersson, Wiktor.
Dahlman, Erik, kaj familio.
Hellberg, Henning, kaj edzino.
Hellberg, Hilding.
Hultman, Olof, kaj familio.
Högström, Sigge kaj Inga.
Larsson, John.
Larsson, Sven, kaj edzino.
Liljebblad, John.
Lindkvist, Alf.
Mellgren, Rudolf, kaj edzino.
Mårtensson, Eric.
Rosén, Nils.

AMAL.

Ahlstrand, Kjell, kaj fianĉino.
Andersson, Artur.
Forsberg, Ragnar.
Gustafsson, Edvard.
Gustafsson, Fritz, kaj familio.
Gustafsson, Gösta, kaj familio.
Jakobsson, John, kaj familio.
Johansson, Leopold, kaj fianĉino.
Johansson, Per-Åke.
Johansson, Tage.
Karlsson, Bror, kaj familio.
Larsson, Paul.
Larsson, Ragnar.
Lindgren, Sven.
Ljung, Filip.
Nilsson, Fritz, kaj familio.
Planman, Viktor.

Glöm ej förnya prenumera-
tionen på

Arbetar Esperantisten!

Prenumerera på ARBETAR ES-
PERANTISTEN. Abonnemangspri-
set angives överst å sista sidan.

Pagu tuj la jarkotizon. La sumo
estas malgrava, nur UNU krono. Sed
el multaj riveretoj fariĝos riverego.

Om akusativändelsen i Esperanto.

Akusativändelsen — *n* — använ-
des:

1. a) *för att visa, vilket ord i sat-
sen som är akusativ-objekt (rekta
objekto) t. ex.: li konstruis grandan
domon: han byggde ett stort hus...
ŝin mi amas: henne älskar jag...
tigro mordis leonon eller leonon mor-
dis tigro: en tiger bet ett lejon. Av
detta exempel ser vi, att akusativ-
ändelsen gör ordföljden fri i Espe-
ranto. La libro, kiun vi legas... ĉu
vi volas ĝin?... kiun?... la bluan
tukon... bonan tagon... bonan nok-
ton... bonvenon (mi deziras al
vi)... li ŝatas ĉiujn kaj ĉion...
o. s. v.*

b) *vid apposition, som hör till ett
ord i akusativ, när denna apposition
fordrar ett komma framför sig, t. ex.:
li aĉetis ĝin fakte, la nigran ĉeva-
lon... oni venigis virinon, patrinon
de du filoj... apposition, som inte
fordrar komma framför sig, ska inte
ha akusativändelse, t. ex. mi donis al
li la karesnomon la idealo...*

c) *vid particip, som ersätter en
objektiv relativ sats: ĉu vi konas la
infanojn ludantajn (kiuj ludas)
tie... mi ŝatas la librojn skribitajn
de Selma Lagerlöf (kiujn skribis S.
L. eller kiuj estas skribitaj de S. L.),
particip, som ersätter adverb-satser,
ska aldrig ha akusativändelse, inte
ens om de hör till ett objekt. Giv akt
på skillnaden i satserna: mi trovis
la knabon ploranta (dum li ploras):
jag fann gossen gråtande och: mi
trovis la knabon plorantan (kiu plo-
ras): jag fann gossen, som grät.*

2. *För att uttrycka alla slags
mått, t. ex.: mi laboris la tutan ta-
gon... du jarojn li estis for... la
tablo estas tri metrojn longa... la
vojo estas dek kaj duonan metrojn
largä... la butero pezas ok kilogra-
mojn... ĉu vi pesis ĝin?... laŭ mia
pesilo ĝi pezas nur sep kaj tri kvar-
onojn... dek sekundojn antaŭ ol vi
venis... o. s. v.*

3. *För att uttrycka målet för en
rörelse (riktning) eller övergång från
ett tillstånd till ett annat, t. ex.: la
libro falis sur la plankon... la hundo
saltis trans la barilon... antaŭen,
marŝu antaŭen... traduki el lingvo
en alian lingvon... lia ĝojo ŝanĝiĝis
en angoron... En predikatsfyltnad*

För Bokens Dag.

La sorĉistino el Kastilio. Av Salom Asch. Övers. från jiddisch av I. Lejzerowicz. 1933. 148 sid.

Häft. 2: 90, inb. 3: 90.

La strato de l' fiŝanta kato. Av Jolanta Földes. En spännande och verklighets-trogen skildring av emigranternas liv vid Fiskande kattens gata i Paris. En av de senaste årens mest uppmärksammade böcker.

Häft. 5: —, inb. 6: 25.

Mi en li. Av L. Vladyka. Modern roman. Övers. från tjeckiska. 5: —.

Mr Tot aĉetas mil okulojn. Originalroman av den moderne författaren Jean Forge. En kriminalhistoria fylld av spänning.

Häft. 3: 70, inb. 4: 60.

La Verda Koro av Julio Baghy. Läsebok i romanform. Rikt illustrerad med originalteckningar. Lättläst, spännande, originell. Lämplig för fortsättningskurser.

Häft. 2: 25.

Cehoslovaka Antologio. Redigerad av O. Ginz och Stan. Kamaryt. Ett ståtligt verk om den tjeckoslovakiska litteraturen. Stor oktav. 468 sid.

Häft. 10: —, inb. 11: 40.

Cezaro. Av Mirko Jelusiĉ. Översatt från tyska och kroatiska. En storslagen historisk roman om Cajus Julius Cesar. 1934. 536 sid.

Häft. 7: 90, inb. 9: —.

Tri homoj en boato. (Por ne forgesi pri la hundo.) Av Jerome K. Jerome. Övers. från engelska. En roande resa full med äventyr.

Häft. 4: —, inb. 5: 30.

Tur-strato 4. Originalroman av Hans Weinhengst. En realistisk skildring av livet i Wiens fattigkvarter.

Häft. 3: 10.

San Michele. Av Axel Munthe. 511 sid. En mästertligt skriven bok.

Häft. 7: 90, inb. 9: 30.

Maria kaj la grupo. Originalroman av Emba.

Häft. 3: 10, inb. 4: 20.

En okcidento nenio nova. Remarques världsberömda skildring av livet vid fronten under världskriget. 1930. 252 sidor.

Häft. 6: 50.

Verdaj Donkikotoj. Originalroman av Julio Baghy med motiv från den ungerska landsbygden. 1933. 223 sidor.

Häft. 3: 20, inb. 4: 40.

Viktimoj. Originalroman av Julio Baghy. En föregångare till Remarque. Författaren skildrar krigsfångarnas öden i Sibirien under världskriget. Fjärde uppl. 1935. 237 sidor.

Häft. 3: 75, inb. 4: 50.

Andreas Latzko

HOMOJ EN MILITO

A. Latzko travivis la militon 1914—18 kaj verkis pri ĝi kelkajn skizojn, kiuj aperis sub komuna titolo »Homoj en Milito». Unu el la plej konataj primilitaj libroj, tradukita jam en 23 lingvoj.

Tradukis ĝin. Esperanten **K. Minor.**

Prezo: broŝurita kr. 2: 25

bindita » 3: —

plus sendkosto 10 %.

I. Turgenjev

PATROJ KAJ FILOJ

Tiu ĉi libro klasika delonge estis elĉerpita sur la esperantista merkato. Nun ĝi reaperis en pli bela aspekto.

216 paĝoj. Formato 14 × 20 cm.

Prezo: bindita 3: — kr.

broŝur. 2: 25 kr.

Modela traduko el la rusa de **K. BEIN (KABE).**

I. Silone

FONTAMARA

La romano priskribas la vivon de la plej malriĉaj kamparanoj.

200 paĝoj. Formato 14 × 20 cm.

Prezo: broŝur. 2: 25 kr.

bindita 3: — kr.

Traduko el la itala lingvo de **ANGELO k J. v. SCHEEPEN.**

Mendu ĉe: Svenska Esperantobyran, Barnhusgatan 8, Stockholm.

Svenska Arbetar Esperanto-Förbundet.

Barnhusgatan 8, n. b. ö. g., Stockholm.

Postgiro 53160. — Telefon 20 04 24.

Expeditionen är öppen lördagar kl. 14.00—16.00 samt övriga dagar å obestämnda tider.

Sveda Laborista Esperanto Asocio.

Prezidanto: Ernst Eriksson; 2-a prezidanto: Gunnar Rosell; sekretario: G. Carlstedter; 2-a sekretario: Eskil Stenström; kasisto: Elsa Lindberg; studgvidanto: Sven Carlsson.

JARKOTIZOJ: Persona ano: aktiva kr. 2: —, unuopa 3: —. Subtenanta ano minimume kr. 5: —.

Arbetar Esperantisten.

Laborista Esperantisto.

Organo de svedaj, danaj kaj norvegaj laboristo-esperantistoj. Aperas ĉiumonate. Respondanta redaktoro: Gustav Söderkvist. Redakcia komitato: B. Örtengren kaj Martin Johansson.

Abonprezo: Por Svedio: Por jaro kr. 2: 50; por ½ jaro kr. 1: 30.

Membroabono por jaro kr. 2: —.

Por Danio: Por jaro kr. 3: —, por ½ jaro kr. 1: 50 (danaj kronoj).

Anonprezo: 25 oeroj por mm, klubanoncoj kr. 1: — por fojo (por jaro kr. 10: —), korespondanoncoj por fojo kr. 1: 50.

Vendprezo por unuopa numero 25 oeroj.

Abonpago per postgirokonto de SLEA, n:r 53160.

Svenska Esperanto-Byrån.

Sveda Esperanto-Oficejo.

La libroservo de SLEA. Postgirokonto n:r 53385.

Estro: Arvid Gehlin.

Riĉenhava libro-stoko. Komisiantoj en la kluboj ankaŭ vendas literaturon kaj instrumaterialon.

Svensk-esperantisk ordbok.

Av S. O. Jansson, F. Lindén och B. Gerdman. 1935. 576 sid. Häft. 6: —, inb. 7: 50.

Esperanto-svensk ordbok.

Av P. Nylén. 1933. 232 sid.

Häft. 3: 75, inb. 5: —.

Svenska Esperantobyran,

Barnhusgatan 8, Stockholm.

Underlätta kassörens arbete genom att betala din avgift punktligt.

Något om språkets rykt och ans.

Mauritz Enander.

Språket, det talade och skrivna, har utgjort en av de mest markerade klassgränserna. Det gamla ordet »ditt tungomål röjer dig» har här haft sin tillämpning. Denna gräns är nu i mångt och mycket utplånad genom en tvåsidig utveckling. Dels har den förkonstling, som utmärkte språket hos gångna tiders författare och ofta färgade av sig på det talade ordet i bildade kretsar, fått vika för ett mindre tillkrånglat, mera rättframt och lättillgängligt språkbruk. Dels har, icke minst tack vare folkbildningsrörelsen, gemene man vant sig att använda sitt tungomål på ett helt annat sätt än tidigare.

Denna utveckling är glädjande. Varje företeelse, som är ägnad att bryta ned klasskrankor och ställa människor av samma folk vid sidan av varandra som jämlikar, är prisvärd. Men den bör helst ske på det sättet, att det lägre höjes, det osköna förskönas, det snedrydnade rätas. Att skapa jämlikhet på den motsatta vägen är kanske lättare, men det betecknar icke framåtskridande. Och det är absolut icke folkbildningsrörelsens väg. Det är ett folkbildningsintresse, att språket behandlas korrekt. Det är och förblir en vidskepelse att demonstrera sin radikalism i ett slarvigt språk, genom att misshandla språkets vanliga regler.

Om vi fästa uppmärksamheten på några skavanker i språkbehandlingen, är det icke av begär att lägga någon tvångströja på en fri och originell språkutveckling. Kritiken är endast förestavad av ett billigt krav på en viss kunnighet och tankereda hos de skrivande. Språkets rykt och ans äro icke oväsentliga ting, när det gäller bildningsnivån. Och de exempel, som nedan nämnas, skulle kunna mångfaldigas.

En rimlig fordran tycker man borde vara, att en skribent icke använder andra ord än sådana, vilkas innebörd han begriper. I själva verket är detta ingalunda alltid fallet. Eljest skulle man inte behöva möta sådana språkliga vidunder som exempelvis »framprovocera» och »borteliminera». Provocera betyder framkalla. Framprovocera blir sålunda = framframkalla, ett uttryck som en icke stammande person knappast använder. Eliminera betyder utplåna. Borteliminera = bortutplåna. Intelligensfritt!

Ett ord, som i dessa tider borde stå oss i halsen, är »evakuera». Det skrives om att »evakuera städernas befolkning», »evakuera kvinnor och barn» etc. Varje någotsånär halvbildad människa vet, att vakuum betyder tomrum. Evakuera betyder uttömma, utrymma. Man evakuerar alltså en stad.

Men när det pratas om att evakuera kvinnor och barn, måste man undra, ifall det är fråga om magpumpning.

Att använda utländska ord utan att begripa deras innehåll har alltid ansetts som ett säkert tecken på obildning. Det är så än, även om den felaktiga användningen florerar i högre grad än förr.

A propos grad så möter man understundom uttrycket »i större eller mindre grad». Minsta eftertanke säger, att uttrycket är meningslöst. Skall man använda gradmätare, måste graderna vara lika stora — inte större och mindre — eljest blir ju jämförelsen omöjlig. Det heter alltså i högre grad, i lägre grad. Vill man undvika gradskalan, kan man skriva »i större eller mindre mån». Då blir det inte bara logiskt korrekt, utan man får bruk för ett svenskt ord i stället för ett latinskt, vilket ju inte heller skadar nämnvärt.

Det är f. ö. inte bara utländska ord, som användas utan att vederbörande skribent förstår dem. Åtskilliga svenska ord nyttjas på ett sätt, som visar, att man inte själv begriper vad man skriver. Ett bland dessa ord är »övermaga». Det är ett gammalt gott svenskt ord, som betyder omyndig, gärna med en smula föraktlig biklang, någon som inte kan sköta sig och sitt. Icke sällan möter man under de senaste decennierna detta ord i sammanhang, som tyda på att vederbörande författare tror, att övermaga betyder övermodig eller liknande. För någon tid sedan resonerade den som skriver detta med en bildad och eljest klok man, som uppenbarligen på fullt allvar trodde, att övermaga betydde uppkäftig. Och det har hänt, att man fått se en praktblomma av myndigheter, som har uppfört sig övermaga. En myndighet, som uppför sig omyndigt!

Ett annat tecken på tankeslöhet hos vissa skrivande är användningen av dubbla negationer. Sådana förekomma nog i vissa andra språk och även i vissa svenska dialekter t. ex.: »Jag har inte sagt ingenting.» Men de tillhöra icke riksspråket och kunna icke logiskt försvaras. Icke desto mindre blomstrade de ymnigt i slarvig svenska, ja även i svenska med anspråk. Det är inte ovanligt att se konstruktioner av exempelvis följande slag: »Det är intet tvivel om, att inte Per Albin är populär.» I ett sådant fall menar författaren att kraftigt framhålla Per Albins popularitet. Och ändå påstår han i ovan citerade mening, att P. A. otvivelaktigt *inte* är populär.

En fras, som uppenbarligen vållar mycken förvirring, är »tu tal». »Det är inte tu tal om annat än, att Hitler eftersträvar världsherraväldet.» Känns uttrycket igen? Vad säger nu den meningen? »Tu (två) tal» betyder ju, att det existerar olika meningar. Om man läser det ovan citerade efter dess verkliga innehåll, lyder det med andra ord ungefär så här: »Om allt annat i universum är man fullt ense. Det är bara denna enda sak — nämligen att Hitler eftersträvar världsherraväldet — som det råder olika meningar om.» Vill man inte påstå detta utan motsatsen, då bör meningen lyda: »Det är inte tu tal om, att Hitler» etc.

Åtskilligt skulle kunna skrivas om detta och om annat, som angår språkets rykt och ans. Men det blir måhända tillfälle att återkomma. Tills vidare kanske vi kunde enas om att endast använda ord, som vi begripa, och att skriva det vi mena och icke motsatsen. »Folklig Kultur.»

Literaturo.

(Unuope ricevitajn ekz. ni nur mencias, duope ricevitajn ni recenzas. La red.)

B. Giedra: VIOLETOJ. Versaro 64 p. Eldono de Litova Esp. Asocio. Kaunas.

Kvindeko da porpacaj poemoj, kiujn B. Giedra kompilis el diversaj poetoj. Figuras: A. Puškin, M. Lermontov, K. Balmont, J. Janonis, J. Bunin, D. Minajev, A. Apuhtin, G. Galina. P. Veinberg, Parto el la poemoj estas signitaj per pseŭdonimo »laŭ nekonata aŭtoro». Alia parto estas lasita anonima. Certe la kompilinto sub tia modesta formo debutas per propraj versaĵoj.

La versaro havas kiel moton la sentencon de Zamenhof »sub la sankta signo de l'espero kolektiĝas pacaj batalantoj». Kaj ni konfesu, ke la plejparto el la poemoj pli malpli agordas al la moto. La baza tono de la gamo en la versaro konserviĝas, kvankam la aŭtoroj varias, ĝi sonas aŭdace k krescende, heroldante al paco k humaneco. La bela papero k pura preso pligrandigas la estetikan ĝuon el tiu versaro, vera lirika bukedo en la verda literaturo.

Pario.

Glöm ej att prenumerera på ARBETAR ESPERANTISTEN.

Klubanoneoj.

Göteborg.

Göteborg. Le SLEA-grupo kunvenas ĉiun 1-an kaj 3-an merkredojn monate je la horo 19.30 en la ejo de A. B. F. Pustervikgatan 15 (Strindberg-ĉambro). Adreso de la grupo: C. Wångberg, Karl Gustavsgatan 59, Göteborg.

Malmö.

Laborista Esperanto Klubo kunvenas la duan lundon ĉiunmonate en ejo de Soc.-Dem. Junularo, Spångatan 21.

Adreso de la klubo nur: Laborista Esperanto Klubo de Malmö.

Råsunda.

La klubo »La Internacia Volo» kunvenas ĉiun lundon je la 20-a horo. Ejo: tramistejo ĉe Sundbybergsgården. Korespondanta sekretario: Anselm Nilsson, Ynglingagatan 3, III, Stockholm.

Stockholm.

Laborista E-klubo kunvenas ĉiun vendredon je la 20:a h. (precize). Ejo: A. B. F., Bryggaregatan 12.

får *aldrig* ha akusativändelse, inte ens om den hör till ett objekt, t. ex.: li faras la domon granda kaj bela... mi trovas la rozojn plej bonodoraj... mi volas la terpomojn frititaj.

Portu la stelon videbla.

Kamarade Signe Boye.

